

KEVSER SURESİ

Rahman Rahim Allah'ın Adıyla

Şüphesiz biz, sana Kevser'i verdik.

Şu hâlde Rabbin için namaz kıl ve tekbir
alırken, namazda ellerini boğazına kadar kaldır.
Doğrusu asıl soyu kesik olan, sana kin duyandır.

<https://t.me/caferilikcom>

www.caferilik.com

Ayetullah Seyyid Ali Hameneî

İSLÂMÎ DÜŞÜNCENİN TEMEL İLKELERİ

Çeviri:

Cafer Bayar

KEVSER

<https://t.me/caferilikcom>

www.caferilik.com

Kevser Yayınları: 134

**Kitabın Orijinal Adı: Terh-i Kuliy-i Endişey-i
İslâmî**

Tercüme: Cafer Bayar

Dizgi ve Mizanpaj: Kevser

Kapak: Hasan Başbuğ

Baskı: Aydoğan Ofset

Basım Tarihi: Haziran 2008

ISBN: 978-9944-709-18-7

İsteme Adresi:

Kevser Basın Yayın Ltd. Şti.

Sofular Mah. Simitçi Şakir Sok. No: 14 / 1

Fatih – İSTANBUL

Tel: 0212 – 534 35 28 Faks: 0212 – 631 36 01

www.kevseryayincilik.com

<https://t.me/caferilikcom>

www.caferilik.com

İçindekiler

Giriş	7
-------------	---

İMAN / 11

1. İman	13
2. Bilinçli İman	16
3. Doğurgan ve Amelî Sorumluluklarla Birlikte Olan İman	19
4. İman ve Sorumluluklara Bağlılık	22
5. Müjdeler (1)	25
<i>Hidayet</i>	26
<i>Nur</i>	27
6. Müjdeler (2)	29
<i>İtminan ve Güven</i>	29
<i>Faydalı Çaba</i>	31

TEVHİD / 33

7. İslâmî Dünya Görüşünde Tevhid	35
8. İslâm İdeolojisinde Tevhid	38
9. İbadet ve İtaatin Sadece Allah'a Aitliği	41
10. Tevhidin Ruhu: Allah'tan Başkasına Kulluk Etmemek	45

11. Tevhid ve Sosyal Sınıfların Reddi 50
12. Tevhidin Ruhsal Etkileri 54

NÜBÜVVET / 57

13. Nübüvvetin Felsefesi 59
14. Nübüvvette Biset 62
15. Nübüvvetten Kaynaklanan Sosyal Uyanış 66
16. Nübüvvetin Hedefleri 70
17. Davetin İlk Nağmeleri 74
18. Karşıt Gruplar 78
19. Nübüvvetin Ürünü (1) 82
20. Nübüvvetin Ürünü (2) 87
21. Nübüvvete İmanın Getirdiği Sorumluluk 91

VELAYET / 95

22. Velayet 97
23. İslâm Ümmetinin Bağları 100
24. Velayet Cenneti 104
25. Velayet Ekseninde (1) 108
26. Velayet Ekseninde (2) 111
27. Velayet Ekseninde (3) -Hicret- 115

Giriş

İslâm'ın, insanların toplumsal hayatıyla ilgili ve uyumlu ilkelere sahip siyasal-sosyal bir din olarak tanıtılması, dinî düşüncenin en öncelikli gereklerindendir. Genellikle bugüne kadar yapılan İslâmî araştırmalar, bu çok önemli iki özellikten yoksun olarak gerçekleştirilmiştir. Bu yüzden de sözü edilen araştırmalar, İslâm ile günümüz sosyal ekol ve akımlarının karşılaştırılması alanında araştırmacıları gerektiği şekilde faydalı bir sonuca ve kesin bir yargıya ulaştıramamıştır. Yani sözü edilen bu araştırmalar, her eğiti ve öğretisi birbiriyle uyumlu ve birbirine dayalı olan bir dinin genel projesini sunamamış ve de diğer ekollere ve dinlere olan orantısını belirleyememiştir.

Ayrıca, bu araştırmalar genel olarak pratik ve somut etki alanından, özellikle de sosyal boyuttan uzak ve zihinsel nitelikte olduğundan dolayı, soyut bilgi dışında ürünü olmamış; insanların toplumsal hayatı ve bilhassa toplumun şekil ve görüntüsü hakkında belli bir sorumluluk bilinci, görev ve hatta açık bir panorama bile ortaya koyamamıştır.

Bu araştırmalarla ilgili olarak gündeme getirilmesi gereken bir diğer nokta şudur:

-İslâm dininin kesin ve şüphe götürmeyen belgesi olan- Kur'ân birçok konuda aydınlatıcılık ve yol gös-

tericilik rolünden uzak kalmış ve onun yerine akıl-sallığa benzer yaklaşımlar ve eğilimler veya zanna dayalı rivayetler -ve bazen de daha çok itibar ile- konum kazanmıştır. Sonuç olarak da Kur'ân'a dayanmayan ve ondan uzak inançsal düşünceler şekillenecek ortaya çıkmıştır. Belki de Kur'ân'dan kopukluk ve itinasızlık veya Kur'ân'a ihtiyaç duyulmaması veya yahut da Kur'ân'dan doğru olarak yararlanma hususundaki ümitsizlik -ki bunların her biri bir takım özel etkenlerin sonucudur-, Kur'ân ayetleri hususunda düşünülmesi gerekirken, sadece okumakla yetinilmiştir; dünyevî sonuç ve sevap yerine sadece uhrevî mükâfat umulmuştur. Böylece de yüce Allah'ın indirdiği Kur'ân-ı Kerim yüzeysellik ve avam kandırmacılık aleti olmuştur.

İşte bu gerçeğe dikkat ederek İslâmî düşünceyi konu alan araştırmalarla ilgili olarak üç önemli özelliğe kısaca değinmek zorundayım. Bunları görmezden gelmek, günümüzün sorumluluk bilinci taşıyan ve aydın düşünürlerine asla yakışmayacaktır.

– İslâmî öğretiler ve İslâmî düşünce sistemi sırf zihinsellikten ve soyut olma durumundan çıkarılmalı -ve diğer ekollerde olduğu gibi- kılğısal yükümlülüklerle ve özellikle de toplumsal hayatla ilintilendirilmeli ve kuramsal konuların her biri, insan hayatı için nasıl bir proje çizdiği, insanın varlığı için nasıl bir hedef belirlediği ve bu hedefe ulaşmak için nasıl bir yol önerdiği bakımından ele alınmalı ve araştırılmalıdır.

– İslâm'ın düşünsel konuları birbirleriyle bağlantılı ve bir bütünün öğeleri olarak araştırılmalıdır. Bunların her biri din bütününe bir parçası, bu bileşimin

bir unsuru, bu sağlam yapının bir dayanağı ve -kendini başlarına, birbirlerinden kopuk olarak değil- diğer unsurlarla uyumlu ve ilintili olarak incelenmelidir ki bu ilkeleri tanımanın bütünü, dinin genel ve her yönlü tasarısını yetkin, şüphe götürmeyen ve insan yaşamının değişik boyutlarıyla uyumluluk gösteren bir ideoloji olarak çıkarsanabilsin.

– İslâmî ilkeleri çıkarsamada ve anlamada şahsî beğeni ve görüşler veya onun bunun düşünce ve birikimleri değil, dinin temel senet ve belgeleri kaynak edinilmelidir. Ancak bunun yapılması durumunda inceleme ve araştırmanın ürünü "İslâmî" olabilecektir. Bu amaca ulaşmak için dayanılabilecek en mü-kemmel ve güvenli belge, Kur'ân-ı Kerim'dir. Çünkü Kur'ân şu özelliklere sahiptir:

لَا يَأْتِيهِ الْبَاطِلُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَلَا مِنْ خَلْفِهِ... ﴿٤٢﴾ (فصلت)

Ne önceden onun hükümlerini iptal eden bir kitap gelmiştir, ne de ondan sonra gelir ve batıl, ona zarar veremez.¹

...وَنَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ تِبْيَانًا لِكُلِّ شَيْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً

وَبُشْرَىٰ لِلْمُسْلِمِينَ ﴿٨٩﴾ (التَّحْل)

Biz, sana her şeyi açıklayıp anlatan ve Müslümanlara hidayet, rahmet ve müjde olan kitabı indirdik.²

Ancak bundan yararlanmak, yine Kur'ân'ın "düşünme" yönündeki buyruğunun gerçekleşmesine bağlıdır.

1- Fussilet, 42

2- Nahl, 89

Bu kitabın içeriği, sözü edilen amaçların sağlanması yönünde yaptığım çalışmanın şeması olup, İslâm'ı anlatım bağlamındaki bir dizi konuşmalarım-dan ibarettir.

Bu konuşmalarda, İslâm'ın en önemli düşünsel temelleri, en yapıcı ve en canlı boyutlarıyla Kur'ân'ın net ve açık ayetlerinde araştırılmıştır. Sonra da dinleyicilere, Kur'ân üzerinde düşünme yöntemini öğretmek amacıyla açıklayıcı bilgiler katarak ayetlerdeki sözü edilen temeller belirlenmiş ve gösterilmiştir. Gerekli yerlerde de yüce Allah Resulü'nden (s.a.a) ve Masum Ehlibeyt İmamları'ndan (hepsine selâm olsun) rivayet edilen sahih hadislerden vurgu ve açıklama yönünde faydalanılmıştır. Böylece Kur'ân'dan bazı ayetler düşünmeye tâbi tutulurken, amelî açıdan ve sorumluluktan doğan İslâmî ilkelerden biri, İslâm ideolojisi ve düşünce tarzı noktalarından biri olarak açıklanmıştır.

Son olarak belirtmem gereken bir diğer nokta da şudur: Dinleyicilerin konuşmalar hakkında ana fikir edinmelerini ve böylece de düşünce kaynağına sahip olmalarını sağlamak amacıyla, konuşmanın özeti her gün yazılı olarak hazırlanır ve katılımcılara dağıtılırdı. Elinizdeki kitap, bu özetlerin bütünü olup konuşmalara katılan dinleyicilerin büyük çoğunluğunun makul ve haklı isteklerinin karşılanması üzere basılmıştır. Faydalı olmasını ve kabul görmesini ümit ediyorum.

3 Aban 1353

(25 Ekim 1974)

1

İman

İnsanın -varoluş felsefesinden ibaret olan- çaba ve hareketinin bir başlangıç noktası vardır ve o, imandır.

İman; uğrunda çaba sarfettiği şeye, kendini hedefe ulaştıracak yola ve nitekim gayret ve hareketin kendisine inanmak, kabullenmek ve bağlı kalmaktır.

İmandan yoksun olan her hareket yok olmaya ve sonuçsuzluğa mahkumdur; bu hareketin yolcusu ise gönlü ölü, mutsuz ve sonuç olarak da sönük, donuk ve cansızdır.

Kur'ân-ı Kerim'in "iman" ve "mümin" kavramları üzerinde durması; imanı, insanın en üstün değeri ve en öncelikli özelliği olarak tanıtmayı da bu gerçekten kaynaklanır.

Aşağıdaki ayette yer alan birinci derecedeki İslâmî değerler fihristini ve -bunların hepsinin başında gelen- iman kalesini göz önünde bulundurarak düşünelim:

لَيْسَ الْبِرَّ أَنْ تُوَلُّوا وُجُوهَكُمْ قِبَلَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ
وَلَكِنَّ الْبِرَّ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالْكِتَابِ
وَالنَّبِيِّينَ وَآتَى الْمَالَ عَلَى حُبِّهِ ذَوِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ

وَالْمَسَاكِينَ وَابْنَ السَّبِيلِ وَالسَّائِلِينَ وَفِي الرِّقَابِ وَأَقَامَ الصَّلَاةَ
وَاتَى الزَّكَاةَ وَالْمُؤَفَّقُونَ بَعْدَهُمْ إِذَا عَاهَدُوا وَالصَّابِرِينَ فِي
الْبَأْسَاءِ وَالضَّرَاءِ وَحِينَ الْبَأْسِ أُولَئِكَ الَّذِينَ صَدَقُوا وَأُولَئِكَ
هُمُ الْمُتَّقُونَ ﴿١٧٧﴾ (البقرة)

"Yüzlerinizi doğuya, batıya çevirip durmanız, hayır sayılmaz ki. Hayır ve taat (sahipleri), Allah'a, son güne, meleklerle, kitaba, peygamberlere inanan, Allah sevgisiyle yakınlarla, yetimlere, yoksullara, yolda kalmışlara, isteyenlere ve esirlere mal veren, namaz kılan, zekât veren, ahdettikleri zaman ahitlerine vefa eden, hayatın zorluklarında (yoksulluk ve hastalık) ve savaş vaktinde sabreden kişilerdir. Onlardır (talep ve istek yönünde) doğru olanlar, onlardır sakınanlar."³

İşte bu yüzden Kur'ân-ı Kerim, kitap ehlinin, hidayetin tek yolunun yahudilik veya nasranilik olduğu iddialarına karşılık olarak İslâmî geniş tabanlı imanı gündeme getirmiş ve onun hidayet sebebi olduğunu şöyle buyurmuştur:

قُولُوا آمَنَّا بِاللَّهِ وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْنَا وَمَا أُنْزِلَ إِلَى إِبْرَاهِيمَ
وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطِ وَمَا أُوتِيَ مُوسَى
وَعِيسَى وَمَا أُوتِيَ النَّبِيُّونَ مِنْ رَبِّهِمْ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ
مِنْهُمْ وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ ﴿١٣٦﴾ فَإِنْ آمَنُوا بِمِثْلِ مَا آمَنْتُمْ

بِهِ فَقَدْ اهْتَدَوْا وَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا هُمْ فِي شِقَاقٍ فَسَيَكْفِيكَهُمُ
 اللَّهُ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿١٣٧﴾ (البقرة)

"Deyin ki: Allah'a, bize indirilen kitaba, İbrahim'e İsmail'e, İshak'a, Yakup'a, Yakub'un oğullarına indirilenlere, Musa'ya, İsa'ya ve peygamberlere Rablerinden verilene inandık, onların hiçbirini (Allah'ın peygamberliği ve elçiliği bakımından) öbüründen ayırt etmeyiz ve biz, Allah'a teslim olanlarız.

Sizin iman ettiğiniz gibi iman ederlerse mutlaka doğru yolu buldular demektir."⁴

Bilinçli İman

Bu başlık altında getirilen ayetler dikkatlice okunduğunda şu konular elde edilecektir:

1- İnanç ilke ve dayanaklarına iman, yüce Allah Resulü'nün (s.a.a) ve onun gerçek izleyicilerinin en belirgin özelliklerinden biri olduğu için Kur'ân-ı Kerim'de buna özenle vurgu yapılmıştır:

16

أَمَّنَ الرَّسُولُ بِمَا أُنْزِلَ إِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ وَالْمُؤْمِنُونَ كُلٌّ
أَمَّنَ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ
مِنْ رُسُلِهِ وَقَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا غُفْرَانَكَ رَبَّنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ
(البقرة) ﴿٢٨٥﴾

Peygamber de kendisine Rabbinden indirilene inanmıştır, inananlar da. Hepsi de Allah'a, meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine inanmıştır. Peygamberlerinden hiçbirini öbüründen ayırmayız (hepsini Allah'ın elçileri biliriz), duyduk demişlerdir ve itaat ettik, Rabbimiz, bağışlanma dileriz senden, varacağımız yer, tapındır senin.⁵

2- İman körü körüne ve taklit üzere olmamalı, bilakis bilinç ve şuura dayanmalıdır. Onların imanını, çoğunlukla kof, amel yoksunu ve yok olucu nitelikteki avamsı teslimiyetlerden ve bağımlılıklardan ayıran da işte bu özelliştir.

Bu bilincin bariz örneği aşağıdaki ayetlerde gözlemlenebilir:

إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ
لَآيَاتٍ لِّأُولِي الْأَلْبَابِ ﴿١٩٠﴾ الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللَّهَ
قِيَامًا وَقُعُودًا وَعَلَىٰ جُنُوبِهِمْ وَيَتَفَكَّرُونَ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضِ رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هَذَا بَاطِلًا سُبْحَانَكَ فَقِنَا عَذَابَ
النَّارِ ﴿١٩١﴾ رَبَّنَا إِنَّكَ مَن تَدْخِلِ النَّارَ فَقَدْ أَخْرَجْتَهُ وَمَا
لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ ﴿١٩٢﴾ رَبَّنَا إِنَّا سَمِعْنَا مُنَادِيًا
يُنَادِي لِلْإِيمَانِ أَنْ آمِنُوا بِرَبِّكُمْ فَآمَنَّا... ﴿١٩٣﴾ (ال عمران)

Gerçekten de göklerin ve yeryüzünün yaratılışında, geceyle gündüzün birbiri ardınca gelişinde akli tam olanlara deliller var.

Onlar, Allah'ı ayaktayken, otururken ve yan üstü yatarken anarlar ve göklerle yeryüzünün yaratılışını düşünürler de (gönülleri ve dilleriyle) Rabbimiz derler, bunları boş yere yaratmadın, noksan sıfatlardan arısın sen, koru bizi ateşin azabından.

Rabbimiz, gerçekten de sen kimi ateşe atarsan şüphe yok ki onu horhakir bir hale sokarsın ve zalimlere hiçbir yardımcı yoktur.

Rabbimiz, gerçekten de biz, (can kulağımızla ve düşüncemizle yaratılış gerçekleri hakkında) bir seslenen duyduk, inanç için sesleniyor, Rabbinize inanın, diyordu, (bu varoluş nidasına cevap olarak) hemencecik inandık.⁶

3- Bu bilinç, anlak ve açık çıkarımın olmaması durumunda iman taşlaşacaktır; cahilce bir bağnazlığa dönüşecektir; hakikat ve hidayet yolunu insanın yüzüne kapatacaktır. Bundan dolayı kâfirlerin ve muhaliflerin kırılğan düşüncelerine kurulu bağnazca ve taklitçi imanları Kur'ân'da şiddetle kınanmış ve reddedilmiştir.

Bu ayetin azarlayıcı ve anlamlı anlatım tonuna dikkat edin:

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا إِلَىٰ مَا أَنزَلَ اللَّهُ وَإِلَى الرَّسُولِ قَالُوا
حَسْبُنَا مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا أَوْ لَوْ كَانَ آبَاؤُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ
شَيْئًا وَلَا يَهْتَدُونَ ﴿١٠٤﴾ (المائدة)

Onlara, "Gelin Allah'ın indirdiğine ve Peygambere." dendi mi, bize yeter atalarımızın yapageldikleri şeyler, böyle bulduk biz derler. Fakat ya ataları da bir şey bilmiyorlardı ve doğru yola gitmiyorlardıysa.⁷

6- Âl-i İmran, 190-193

7- Mâide, 104

Doğurgan ve Amelî Sorumluluklarla Birlikte Olan İman

Yetkin inanç ve fikrî kabul anlamıyla iman, başlı başına ve soyut olarak yeterli midir, yoksa hayata renk veren ve amel doğuran iman mı geçerlidir? Kur'an, iman ile ameli hep bir arada kullanmış, "ama- ca giden doğru yolda hareket" için bir amil olarak göz önünde bulundurmuş ve onlarca ayette "amel birlikteliğindeki iman" üzerine dünyevî ve uhrevî mükâfatlar kurmuştur.

Kur'an'ın buyruğunu dinleyip düşünelim:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا ارْكَعُوا وَاسْجُدُوا وَعِبُدُوا رَبَّكُمْ
وَأَفْعَلُوا الْخَيْرَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٧٧﴾ وَجَاهِدُوا فِي اللَّهِ
حَقَّ جِهَادِهِ هُوَ اجْتَبَاكُمْ وَمَا جَعَلَ عَلَيْكُمْ فِي الدِّينِ مِنْ
حَرَجٍ مِّلَّةَ أَبِيكُمْ إِبْرَاهِيمَ هُوَ سَمَّاكُمُ الْمُسْلِمِينَ مِنْ قَبْلُ وَفِي
هَذَا لِيَكُونَ الرَّسُولُ شَهِيدًا عَلَيْكُمْ وَتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى
النَّاسِ فَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَاعْتَصِمُوا بِاللَّهِ هُوَ
مَوْلَاكُمْ فَنِعْمَ الْمَوْلَى وَنِعْمَ النَّصِيرُ ﴿٧٨﴾ (الحج)

Ey inananlar, rükû edin, secde edin, kulluk edin Rabbinize ve hayır işleyin de kurtulun, erin muradınıza.

Ve Allah yolunda hakkıyla cihad edin. O seçti sizi ve dinde bir güçlük vermedi size; babanız İbrahim'in dini. O mabuttur daha önce ve bu Kur'ân'da size Müslüman adını takan, Peygamber, size tanık olsun, siz de insanlara tanıklık edin diye. Artık namaz kılın, zekât verin ve sarılın Allah'ın (dinine), O'dur dostunuz; ne de güzel dosttur, ne de güzel yardımcı.⁸

Bu ayetlerde de görüldüğü gibi, din inancının en önemli özelliklerinden olan başarı, zafer, seçkinlik, insanlığa kılavuzluk ve bekçilik, Allah'ın yardımından nasiplenmek, amel birlikteliğinde olup hareket doğuran iman üzerine kurulmuştur.

Aşağıdaki ayet de başka bir anlatım ve ifadeyle, imandan kaynaklanan amelleri hatırlatmakta ve İslâmî toplumun sınırlarını belirlemede, iman ve amel birlikteliğinin rolüne vurgu yapmaktadır:

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ
فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ آوَوْا وَنَصَرُوا أُولَئِكَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ
بَعْضٍ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَلَمْ يُهَاجِرُوا مَا لَكُمْ مِنْ وَلَايَتِهِمْ مِنْ
شَيْءٍ حَتَّى يُهَاجِرُوا وَإِنْ اسْتَنْصَرُوكُمْ فِي الدِّينِ فَعَلَيْكُمْ
النَّصْرُ إِلَّا عَلَى قَوْمٍ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ مِيثَاقٌ وَاللَّهُ بِمَا
تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٧٢﴾ (الانفال)

İnanıp yurtlarından göçenler (Allah için ve İslâmî toplum için evinden ve hayatından geçenler), mallarıyla, canlarıyla Allah yolunda cihad edenler, bunlara sığınak verip yardımda bulunanlar, işte bunlar, birbirlerine bağlılardır ve birbirlerinin velileridir. İnandıkları hâlde yurtlarından göçmeyenlere (pek çok sorumluluklar içeren İslâmî toplumun üyeliğine girmeyenlere) gelince, göçünceye dek onlarla bağ ve bağlılığınız yoktur.⁹

4

İman ve Sorumluluklara Bağlılık

Doğru iman -bir önceki bölümde düşünmeye sunduğum ayetler uyarınca- sorumluluktan ayrılmayan imandır. Çıkar düşkünleri, imanî sorumlulukları uygulaması gerekli sorumluluklar olarak görmezler. Onlar, şahsî ve haksız çıkarlarıyla örtüştüğü sürece bu sorumluluklara bağlı kalır, aksi durumda ise onlara itinasız ve kayıtsız kalırlar.

Kur'ân kültürü açıkça, -belki de sıkıntılı günler için gönüllerinin bir köşesinde kalbî iman mayası saklayan- bu tür bireyleri, mümin olmayanlar ve iman yoksunları olarak duyurmuş ve de Allah'ın müminler için verdiği saadet, kurtuluş, başarı, üstünlük... müjdelerini, her hâl ve durumda dinî sorumluluklarına bağlı ve sorumluluk bilinci taşıyan müminlere özgü kılmıştır.

Aşağıdaki ayetler, Kur'ân'ın bu husustaki açık ayetleridir:

لَقَدْ أَنْزَلْنَا آيَاتٍ مُبَيِّنَاتٍ وَاللَّهُ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٤٦﴾ وَيَقُولُونَ آمَنَّا بِاللَّهِ وَبِالرَّسُولِ وَأَطَعْنَا ثُمَّ يَتَوَلَّى فَرِيقٌ مِنْهُمْ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ وَمَا أُولَئِكَ

بِالْمُؤْمِنِينَ ﴿٤٧﴾ وَإِذَا دُعُوا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ لِيَحْكُمَ
 بَيْنَهُمْ إِذَا فَرِيقٌ مِنْهُمْ مُعْرِضُونَ ﴿٤٨﴾ وَإِنْ يَكُنْ لَهُمُ الْحَقُّ
 يَأْتُوا إِلَيْهِ مُذْعِنِينَ ﴿٤٩﴾ أَفَى قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ أَمْ ارْتَابُوا
 أَمْ يَخَافُونَ أَنْ يَحِيفَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَرَسُولُهُ بَلْ أُولَئِكَ هُمُ
 الظَّالِمُونَ ﴿٥٠﴾ إِنَّمَا كَانَ قَوْلَ الْمُؤْمِنِينَ إِذَا دُعُوا إِلَى اللَّهِ
 وَرَسُولِهِ لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ أَنْ يَقُولُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا وَأُولَئِكَ هُمُ
 الْمُفْلِحُونَ ﴿٥١﴾ وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيَخْشَ اللَّهَ
 وَيَتَّقْهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الْفَائِزُونَ ﴿٥٢﴾ (النور)

Andolsun ki biz, her şeyi açıklayan deliller indirdik ve Allah, dilediğini doğru yola sevk eder.

Ve derler ki: İnandık Allah'a ve Peygambere ve itaat ettik, sonra da onların bir kısmı bu sözün ardından yüz çevirir ve onlar inanmış kişiler değildir.

Onlar, aralarında hükmetmesi için Allah'a ve Peygamberine çağrıldıkları zaman içlerinden bir kısmı, derhal yüzlerini döndürür.

Fakat hak kendilerindeyse ona koşa-koşa gelirler.

Gönüllerinde hastalık mı var, yoksa şüphe mi ediyorlar, yoksa Allah'ın ve Peygamberinin, onlara bir haksızlık edeceğinden mi korkuyorlar? Hayır, onlardır zalimlerin ta kendileri.

Aralarında hükmetmesi için Allah'a ve Peygambere çağrıldıkları zaman inananların sözü, ancak duyduk ve itaat ettik sözüdür, böyle der onlar ve onlardır kurtulanların, muratlarına erenlerin ta kendileri.

Ve kim Allah'a ve Peygamberine itaat eder, Allah'tan korkar ve ondan çekinirse o çeşit kişilerdir muratlarına erenlerin, kurtulup nusret bulanların ta kendileri.¹⁰

Ve nitekim sonraki iki ayet, imana uygun ve la-yık amel birlikteliğini sağlayan müminlere "Allah'ın halifeliği", dünyaya siyasî egemenlik ve İslâmî ideal toplumu teşkil gibi gönül okşayıcı müjdeyi şöyle vermektedir:

وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ كَمَا اسْتَخْلَفَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ
وَلَيُمَكِّنَنَّ لَهُمْ دِينَهُمُ الَّذِي ارْتَضَى لَهُمْ وَلَيُبَدِّلَنَّهُمْ
مِنْ بَعْدِ خَوْفِهِمْ أَمْنًا يَعْبُدُونَنِي لَا يُشْرِكُونَ بِي شَيْئًا...
(النور) ﴿٥٥﴾

Allah, sizden inanıp iyi işlerde bulunanlara, onlardan önce gelip geçenleri nasıl yeryüzüne sahip ve hakim kıldıysa onları da mutlaka yeryüzüne sahip ve hakim kılmayı ve onlara, razı ve hoşnut oldukları dini nasip edip o dini, bütün dinlerden üstün etmeyi, korkularını emniyete tebdil etmeyi vaat etmiştir; bana kulluk etsinler ve hiçbir şeyi eş tutmasınlar bana.¹¹

10- Nûr, 46-52

11- Nûr, 55

5

Müjdeler (1)

İnsanın her yönlü ve yetkin mutluluktan faydalanabilmesi için nelere ihtiyacı var?

İnsanın bu bağlamda ihtiyaç duydukları şöyle sıralanabilir:

1- Mutluluk amacını tanımalı ve yolunu bilmelidir. (Hidayet)

2- İnsanın görüş ve anlak cevherini karanlık örtülerle çevreleyen bilgisizlik, gurur ve kuruntu perdeleri, görme ve anlama gücünü insandan selbeden her şey ortadan kalkmalı ve hakikat nuru kalbine yansımalıdır. (Nur)

3- İnsan, mutluluk yönündeki uzun yolunda -dış kaynaklı engelleyici etkenlerden daha bitirici de olabilen- iç kaynaklı sıkıntı ve vesveselerden kurtulmalıdır. (İtminan ve güven)

4- Uğraş ve çabasının faydalı olduğunu bilmeli ve sonunun iyi olduğuna ümit beslemelidir.

5- Yanlışları ve hataları telafi edilebilir ve bağışlanabilir olmalıdır. (Mağfiret ve rahmet)

6- Her hal ve durumda güvenilir bir dayanaktan faydalanmalıdır.

7- Düşmanlarla ve düşmanlıklarla karşılaştığında, insanların gücünden daha üstün gücün yardımından nasiplenmelidir.

8- Muhalif cephe ve saflardan üstün olmalıdır.

9- Onun çabasını engelleyen ve etkisizleştirenlere, izlediği yola ve ulaşmak istediği amaca düşman olanlara galebe çalmalıdır.

10- Sonuç olarak bütün sıkıntıları, baskıları, engelleri ve kısıtlamaları aşır maksat ve amacına ulaşmalıdır. (Kurtuluş ve başarı)

11- Her durumda -yolda ve konakta- bu dünyada insan için hazırlanmış birikimlerden yararlanmalıdır...

Ve nitekim yaşam süresinin bitmesinden ve bütün çabalarının son bulmasından sonra, kendisini layık mükâfatlarla karşı karşıya bulmalıdır; nimet ve rıza cennetinde huzur içinde dinlenmeye çekilmelidir.

Şimdi, bütün bunları -sorumluluk bilinci ve amel ile birlikte olan- iman üzerine kuran ve bu imanın sahibini müjdeleyen Kur'an'ın buyruğunu dinleyelim:

Hidayet:

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ يَهْدِيهِمْ رَبُّهُمْ بِإِيمَانِهِمْ

تَجْرِي مِنْ تَحْتِهِمُ الْأَنْهَارُ فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ ﴿٩﴾ (يونس)

İnanıp iyi işlerde (imana uygun sorumluluklarda) bulunanları Rableri, (amel ile birlikte olan) imanları vesilesiyle (saadet menziline, yürünecek yollara, tekâmül araçlarına) hidayet eder.¹²

يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمْ بُرْهَانٌ مِنْ رَبِّكُمْ وَأَنْزَلْنَا
إِلَيْكُمْ نُورًا مُبِينًا ﴿١٧٤﴾ فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَاعْتَصَمُوا
بِهِ فَسَيُذْخِلُهُمْ فِي رَحْمَةٍ مِنْهُ وَفَضْلٍ وَيَهْدِيهِمْ إِلَى صِرَاطٍ
مُسْتَقِيمًا ﴿١٧٥﴾ (النساء)

Ey insanlar, size Rabbinizden reddi mümkün olmayan bir delil gelmiştir ve size apaçık bir nur indirmiştir.

Allah'a inanıp ona sarılanları o, kendi rahmetine ve ihsanına alacak ve onları doğru yola sevkedecektir.¹³

وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا وَإِنَّ اللَّهَ لَمَعَ
الْمُحْسِنِينَ ﴿٦٩﴾ (العنكبوت)

Bizim yolumuzda (ve ilâhî amaçlar uğrunda) çalışanları yollarımıza (ki insanın saadet ve tekâmül yollarıdır) sevk ederiz biz ve şüphe yok ki Allah, elbette beraberdir iyilik edenlerle.¹⁴

Nur:

اللَّهُ وَلِيُّ الَّذِينَ آمَنُوا يُخْرِجُهُمْ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى
النُّورِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا أَوْلِيَاؤُهُمُ الطَّاغُوتُ يُخْرِجُونَهُمْ مِنَ
النُّورِ إِلَى الظُّلُمَاتِ أُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ
﴿٢٥٧﴾ (البقرة)

13- Nisâ, 174-175

14- Ankebût, 69

Allah, dostudur inananların. Onları karanlıklardan (bilgisizlik, hurafe, gurur, insanlığa aykırı dayatmacı rejim karanlıklarından) kurtarıp (marifet, bilgi ve insanî değerler) ışığına ulaştırır. İnananlarınsa dostları tağutlardır/azgındır, onları (marifet) ışığından uzaklaştırıp karanlıklar zindanına götürürler. Onlardır ateş ehli, onlardır orada ebedî kalanlar.¹⁵

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا اللَّهَ ذِكْرًا كَثِيرًا ﴿٤١﴾
وَسَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَأَصِيلًا ﴿٤٢﴾ هُوَ الَّذِي يُصَلِّيْ عَلَيْكُمْ
وَمَلَائِكَتُهُ لِيُخْرِجَكُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَكَانَ
بِالْمُؤْمِنِينَ رَحِيمًا ﴿٤٣﴾ (الاحزاب)

Ey inananlar, Allah'ı çok çok anın.

Ve onu sabah, akşam, tenzih edin.

Öyle bir mabuttur ki sizi karanlıklardan aydınlığa çıkarmak için o ve melekleri, rahmetler ihsan eder size.¹⁶

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَآمِنُوا بِرَسُولِهِ يُؤْتِكُمْ
كَفْلَيْنِ مِنْ رَّحْمَتِهِ وَيَجْعَلْ لَكُمْ نُورًا تَمْشُونَ بِهِ وَيَغْفِرْ لَكُمْ
وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٢٨﴾ (الحديد)

Ey inananlar, çekinin Allah'tan ve inanın Peygamberine de size rahmetinden iki pay versin ve size bir nur kılsın ki onunla doğru yolu bulun.¹⁷

15- Bakara, 257

16- Ahzab, 41-43

17- Hadid, 28

Müjdeler (2)

İtminan ve Güven:

Vesvese, dağdağa ve ıstıraptan kurtuluş müminin en önemli özelliklerinden biridir. Kur'ân-ı Kerim iman ehlini, bu çok değerli ruh haliyle müjdelemekte ve şöyle buyurmaktadır:

الَّذِينَ آمَنُوا وَتَطْمَئِنُّ قُلُوبُهُمْ بِذِكْرِ اللَّهِ أَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ
تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ ﴿٢٨﴾ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
طُوبَى لَهُمْ وَحَسُنَ مَا بَ ﴿٢٩﴾ (الرعد)

İnananlar, öyle kişilerdir ki Allah'ı anmakla yatıştır, kuvvetlenir gönülleri. İyice bilin ki gönüller, Allah'ı anmakla yatıştır, kuvvet bulur (Allah'a doğru hidayet edilirler). İnananlara ve iyi işlerde bulunanlara gelince: Kutluluk da onlara, dönüp varılacak güzel yurt da.¹⁸

Hız. İbrahim (a.s); belirli, programlı, makul bir ekol ve mektebi izlemediklerinden dolayı huzurlu bir gönül ve mutmain bir ruhtan yoksun olan kendi döneminin şaşkın müşrikleri karşısında bu gerçeği dile getirmiş

ve de sarsılmaz imanından beslenen kendi gönlünün huzurunu ve batını güvenini şöyle anlatmıştır:

وَحَاجَّهٖ قَوْمُهُ قَالَ أَتُحَاجُّونِي فِي اللَّهِ وَقَدْ هَدَانِ وَلَا
أَخَافُ مَا تُشْرِكُونَ بِهِ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ رَبِّي شَيْئًا وَسِعَ رَبِّي كُلَّ
شَيْءٍ عِلْمًا أَفَلَا تَتَذَكَّرُونَ ﴿٨٠﴾ وَكَيْفَ أَخَافُ مَا أَشْرَكْتُمْ
وَلَا تَخَافُونَ أَنَّكُمْ أَشْرَكْتُمْ بِاللَّهِ مَا لَمْ يُنَزِّلْ بِهِ عَلَيْكُمْ
سُلْطَانًا فَأَيُّ الْفَرِيقَيْنِ أَحَقُّ بِالْأَمْنِ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٨١﴾
الَّذِينَ آمَنُوا وَلَمْ يَلْبِسُوا إِيمَانَهُمْ بِظُلْمٍ أُولَٰئِكَ لَهُمُ الْأَمْنُ وَهُمْ
مُهْتَدُونَ ﴿٨٢﴾ (الانعام)

Kavmi, onunla (İbrahim'le) çekişmeye girişince de "Allah bana doğru yolu buldurduktan sonra da O'nun hakkında benimle çekişmeye mi kalkıyorsunuz?" demişti, "Ben, sizin Tanrıya eş tanıdıklarınızdan korkmam, Rabbim ne dilerse o olur. Rabbimin bilgisi her şeyi kuşatmıştır, hâlâ mı düşünmeyecek, öğüt kabul etmeyeceksiniz?"

"Siz, hiçbir delile sahip olmadığınız hâlde o putları Allah'a eş tanımaktan korkmuyorken ben o eş tanıdıklarınızdan nasıl korkarım ki? Biliyorsanız söyleyin, (Allah'ı tanıyan ve basiretle ona yönelen ben mi, yoksa batıl kuruntularda olan sizler mi?) bu iki taraf-tan hangisi daha fazla emniyete hak kazanmıştır?"

İnananlar ve inançlarını haksızlıkla karıştırmayanlardır emin olmaya hak kazananlar ve onlardır doğru yolu bulmuş olanlar.¹⁹

19- En'am, 80-82

Faydalı Çaba:

İman ehli, attığı her adımın kendisini hedefe biraz daha yaklaştırdığını, hareket ve çabasının olumlu ve iyi sonuç doğuracağını, en küçük çalışmasının bile zayi olmayacağını ve genel anlamıyla faaliyetlerinin faydalı olduğunu bilir:

...وَمَا جَعَلْنَا الْقِبْلَةَ الَّتِي كُنْتَ عَلَيْهَا إِلَّا لِنَعْلَمَ مَنْ
يَتَّبِعُ الرَّسُولَ مِمَّنْ يَنْقَلِبُ عَلَى عَقْبَيْهِ وَإِنْ كَانَتْ لَكَبِيرَةً
إِلَّا عَلَى الَّذِينَ هَدَى اللَّهُ وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُضِيعَ إِيمَانَكُمْ إِنَّ
اللَّهَ بِالنَّاسِ لَرُؤُوفٌ رَحِيمٌ ﴿١٤٣﴾ (البقرة)

...Zâten evvelce yöneldiğini (Beytü'l-Mukaddes) kible yapışımızdan maksat da ancak Peygamber'e uyacak olanları, iki topuğu üstünde gerisin geriye döneceklerden ayırt etmektir. Bu, elbette Allah'ın doğru yolu gösterdiği kimselerden başkalarına ağır gelecek. Allah, imanınızı zayi etmez. Şüphe yok ki Allah, insanları esirgeyicidir, rahimdir.²⁰

فَمَنْ يَعْمَلْ مِنَ الصَّالِحَاتِ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَا كُفْرَانَ لِسَعْيِهِ
وَإِنَّا لَهُ كَاتِبُونَ ﴿٩٤﴾ (الانبیاء)

İnanarak iyi işlerde bulunanların çalışmaları, ör-tülü ve karşılıksız kalmaz ve biz, şüphe yok ki on-ları yazmadayız.²¹

20- Bakara, 143

21- Enbiyâ, 94

TEVHİD

İslâmî Dünya Görüşünde Tevhid

İslâm'ın (felsefî ve temel bakışında) dünya görüşünde evrendeki bütün varlıklar, üstün bir güce bağlıdır ve onun kuludur. Bu üstün güç Allah'tır ve ilim, kudret, irade, hayat... gibi güzel nitelikli temel sıfatların sahibidir.

Göze bile gelmeyen en küçük zerrelere tutun, en büyük samanyollarına ve henüz keşfedilmemiş dünyalara kadar hepsi Allah tarafından yaratılmıştır; onun yönetimine ve iradesine tâbidir. Evrenin bütün varlıkları Allah'ın gücüne boyun eğmiş kullarıdır ve O'na kulluk, bütün varlıkların ortak noktasıdır. Oğul, eş, denk... unvanı verilse bile hiçbir şey Allah'a kulluk dairesinin dışında değildir.

Kulların sahip oldukları -düşünce, zeka, karar verme gücü, maddî imkânlar....- her şey Allah'tandır ve onların varlığı da, devamı da Allah'ın elindedir.

Bu bakış tarzı, İslâm'daki bütün tasarıların, programların, amelî düşüncelerin (ideolojinin) altyapısı ve temel direğidir.

Tevhid gerçeği ve esintisi Kur'ân'ın yüzlerce ayetinde açıkça görülmektedir. Örnek olması bakımından aşağıdaki ayetlere dikkat ediniz:

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ لَا تَأْخُذُهُ سِنَّةٌ وَلَا نَوْمٌ
لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مَنْ ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ
إِلَّا بِإِذْنِهِ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ
مِّنْ عِلْمِهِ إِلَّا بِمَا شَاءَ وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَلَا
يَـُٔودُهُ حِفْظُهُمَا وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ ﴿٢٥٥﴾ (البقرة)

Öyle bir Allah ki O'ndan başka yoktur tapacak (ilâh). Diridir, her an yarattıklarını tedbir ve tasarruf edip durur. Ne uyuklamaya kapılır, ne uykuya dalar (bir an olsun gaflet O'na yol bulamaz). O'nundur ne varsa göklerde ve yeryüzünde. Kimdir izni olmadıkça O'nun yanında şefaate kalkışacak? (Kulların) önlerindeki de bilir, artlarındakini de. O'nun bilgisinden, dilediği miktardan başka hiçbir şeyi kavrayamazlar. Kürsüsü gökleri de kaplayıp kucaklamıştır, yeryüzünü de. Göğü, yeri korumak, O'na ağır da gelmez. O'dur çok yüce ve çok ulu.²²

وَقَالُوا اتَّخَذَ الرَّحْمَنُ وَلَدًا ﴿٨٨﴾ لَقَدْ جِئْتُمْ شَيْئًا
إِذَا ﴿٨٩﴾ تَكَادُ السَّمَوَاتُ يَتَفَطَّرْنَ مِنْهُ وَتَنْشَقُّ الْأَرْضُ
وَتَخِرُّ الْجِبَالُ هَدًا ﴿٩٠﴾ أَنْ دَعَوْا لِلرَّحْمَنِ وَلَدًا ﴿٩١﴾
وَمَا يَنْبَغِي لِلرَّحْمَنِ أَنْ يَتَّخِذَ وَلَدًا ﴿٩٢﴾ إِنْ كُلُّ مَنْ فِي
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ إِلَّا آتَى الرَّحْمَنِ عَبْدًا ﴿٩٣﴾ لَقَدْ
أَخْصَاهُمْ وَعَدَّهُمْ عَدًّا ﴿٩٤﴾ (مریم)

Ve dediler ki: "Rahman, oğul edindi."

Andolsun ki pek çirkin bir söz söylediniz.

Öylesine bir söz ki neredeyse gökler parçalanacak ve yer yarılacak ve dağlar dağılıp çökecek.

Rahmanın oğlu var demeleri yüzünden.

Rahmana oğul edinmek yaraşmaz.

Göklerde ve yerde ne varsa hepsi de Rahmanın tapısına kul olarak gelir.

Andolsun ki hepsini topluluk bakımından da saymıştır, tek-tek de ve hepsini, hepsinin ahvalini bilir.²³

İslâm İdeolojisinde Tevhid

Kur'ân'ın tanıttığı tevhid, kayıtsızca ve sorumsuzca bir bakış değildir. Tevhid, sorumluluk yükleyen bir marifettir; etkin ve yapıcı bir bakıştır; toplumun yapısında, yönetiminde, stratejisinde, hedefini belirlemede, korunma ve bekası yönündeki unsurları temin etmede temel ve belirleyici etkisi olan bir düşünce tarzıdır. Özlü deyiimiyle tevhid, İslâm'ın (ideolojisinin) rükünlerindendir -ve hatta ana rüknüdür.

Evrenin ve insanın üstün güç olan Allah'a bağımlılığı, evrenin bir amaç ve hedef için yaratılmış olmasını gerektirir. Hemen şunu da eklemeliyim ki insanın akla, karar ve irade gücüne sahip olması, onun yaratılış hedefi yolunda ve doğru yönde adım atmasını gerektirir. İnsanın bunu gerçekleştirebilmesi, öncelikle hedef ve yönü tanımasına bağlıdır.

Allah'ın yaratıcılığı ve tekvinî hakimiyeti, kanun koyuculuk ve teşri yetkisinin de O'nun emrinde olmasını ve herkesin (kendileri için kanun ve yasa vazedilebilir şuur sahibi bütün varlıkların) Allah tarafından koyulan kanuna uymasını gerektirir. (İlâhlığın sadece Allah'a aitliği)

Allah'ın ilminin sınırsızlığı, insan ile ilgili yasama salahiyetinin (ki insanların ihtiyaç ve maslahatlarıyla uyumludur) sadece O'na mahsus olmasını gerektirir.

Bütün varlıkların Allah karşısında eşit seviyede kul oluşu, Allah'ın kullarından hiçbirinin kendi başına ve bağımsız olarak diğer kulları yönetme hakkına sahip olmamasını (tağutu reddetmeyi), insanların yaşamıyla ilgili herşeyin yönetiminin sadece Allah tarafından yönetmek için seçilen kimseye (ya masum imamlar gibi şahıs eliyle veya masum imamın gaybeti döneminde İslâmî hakim gibi ölçülere uygun olarak) aidiyetini gerektirir. (Rabliğin sadece Allah'a aitliği)

Aşağıdaki ayetler üzerinde düşünmek, tevhid ve ilgili tali konulardaki İslâmî düşünce tarzının bazı karelerini aydınlatacaktır:

وَمِنَ النَّاسِ مَن يَتَّخِذُ مِن دُونِ اللَّهِ أَندَادًا يُحِبُّونَهُمْ
كَحُبِّ اللَّهِ وَالَّذِينَ آمَنُوا أَشَدُّ حُبًّا لِلَّهِ وَلَوْ يَرَى الَّذِينَ
ظَلَمُوا إِذْ يَرُونَ الْعَذَابَ أَنَّ الْقُوَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا وَأَنَّ اللَّهَ
شَدِيدُ الْعَذَابِ ﴿١٦٥﴾ إِذْ تَبَرَّأَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا مِنَ الَّذِينَ
اتَّبَعُوا وَرَأَوْا الْعَذَابَ وَتَقَطَّعَتْ بِهِمُ الْأَسْبَابُ ﴿١٦٦﴾ وَقَالَ
الَّذِينَ اتَّبَعُوا لَوْ أَنَّا كُنَّا كَرَّةً فَنَتَّبَرَأَ مِنْهُمْ كَمَا تَبَرَّأُوا مِنَّا كَذَلِكَ
يُرِيهِمُ اللَّهُ أَعْمَالَهُمْ حَسَرَاتٍ عَلَيْهِمْ وَمَا هُمْ بِخَارِجِينَ مِنَ
النَّارِ ﴿١٦٧﴾ (البقرة)

İnsanların bir kısmı Allah'tan başka ona birtakım eşitler (insan veya başka cinsten) edinirler de onları, Allah'ı sever gibi severler. İnananlarsa, Allah'ı onlardan daha kuvvetli bir sevgiyle severler. Zulmedenler (Allah'tan başkasına teslim olmakla), bir görselerdi ki azaba düşecekleri vakit bütün kuvvet, ancak ve ancak Allah'ındır ve Allah, çok şiddetli azap eder (kuşkusuz ki davranışlarından pişman olurlardı).

O vakit kendilerine uyulanlar, azabı görerek kendilerine uyanlardan kaçınır, uzaklaşırlar, aralarında ki vesile ve sebepler de tamamıyla kesilir gider.

Onlara uyanlar da muhakkak derler ki: "Keşke bir kere daha dünyaya dönseydik de onlar bizden nasıl kaçındıysa biz de onlardan kaçınsaydık, çekinseydik." İşte Allah, onlara yaptıkları işleri, üstlerine çöken bir hasretten ibaret olarak gösterir. Onlar, ateşten dışarı çıkamazlar.²⁴

İbadet ve İtaatin Sadece Allah'a Aitliği

Tevhidin felsefî bir bakış olmakla birlikte, ilim doğuran ve yaşamı yönlendiren bir marifet de olduğuna geçen bölümde dikkat çekmiştik. Yani insanların sosyal ve bireysel yaşamı tevhid inancı üzerine kurulmalıdır.

Kur'ân'daki "tevhidî bildirgenin" bazı ana maddelerine değinmek istiyorum:

Tevhid ilkesi uyarınca insanlar, Allah'tan başka hiçbir kimseye ve hiçbir şeye ibadet ve itaat etme hakkına sahip değildirlere. Tarih boyunca güçlüler tarafından insanlığa yüklenen yönetimlerin tümü yanlış ve de hak karşıtıdır.

Bu genel ifade; putları, ilâhları, azgın nefis eğilimlerinin tümünü içerir.

Allah'a eş koştuktan söz eden aşağıdaki ayetler, tevhid ilkesinin genel tasarısını göstermektedir:

وَيَوْمَ نَحْشُرُهُمْ جَمِيعًا ثُمَّ نَقُولُ لِلَّذِينَ أَشْرَكُوا مَكَانَكُمْ
أَنْتُمْ وَشُرَكَائُكُمْ فَرَزَلْنَا بَيْنَهُمْ وَقَالَ شُرَكَائُهُمْ مَا كُنْتُمْ
إِيَّانَا تَعْبُدُونَ ﴿٢٨﴾ فَكَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ إِنْ

كُنَّا عَنْ عِبَادَتِكُمْ لَغَافِلِينَ ﴿٢٩﴾ هُنَالِكَ تَبْلُو كُلُّ نَفْسٍ
 مَا أَسْلَفَتْ وَرُدُّوْا إِلَى اللَّهِ مَوْلَاهُمْ الْحَقَّ وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا
 كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿٣٠﴾ قُلْ مَنْ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ
 أَمَّنْ يَمْلِكُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَمَنْ يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ
 وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَمَنْ يُدَبِّرُ الْأَمْرَ فَسَيَقُولُونَ اللَّهُ
 فَقُلْ أَفَلَا تَتَّقُونَ ﴿٣١﴾ (يونس)

O gün hepsini (kıyamette) toplayacağız, sonra da şirk koşanlara siz de diyeceğiz, yerinizde durun, şirk koştuğunuz şeyler de yerlerinde dursun; aralarını tamamıyla ayırmışsızdır ve şirk koştukları şeyler, siz zâten bize tapmıyordunuz ki demişlerdir.

Şüphe yok, bizimle sizin aranızda Allah tanıktır ki sizin kulluğunuzdan haberimiz bile yoktu.

Herkes, evvelce yaptığını bulur, cezasını çeker orada ve hepsi de gerçek mevlâlarının tapısına döndürülmüştür ve iftira ettikleri şeyler de gözlerinden kaybolmuş, helâk olup gitmiştir.

De ki: "Size gökten, yerden rızık veren kimdir, kulaklarla gözlere malik olan kim ve ölüden diriyi çıkaran, diriden ölüyü çıkaran kim ve (evrenin) işlemini (tekvin alanında) tedbir eden kim?" Diyecekler ki "Allah." O vakit de ki: "Neden çekinmezsiniz öyleyse (ve yasama alanında dünyayı yönetmek için Allah'tan başkasını seçersiniz)?"²⁵

Daha sonra da ayet, tonu ve ifadesiyle, taştan ve ağaçtan... yontma cansız putlardan daha ziyade beşerî ve rablık müddeisi olan putlara yönelerek şöyle buyurmaktadır:

قُلْ هَلْ مِنْ شُرَكَائِكُمْ مَنْ يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ قُلِ اللَّهُ يَهْدِي
لِلْحَقِّ أَفَمَنْ يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ أَحَقُّ أَنْ يُتَّبَعَ أَمْ لَا يَهْدِي
إِلَّا أَنْ يَهْدَىٰ فَمَا لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ ﴿٣٥﴾ (يونس)

De ki: "Ona eş saydıklarınız içinde hangisi halkı gerçeğe sevk edip yol gösterir?" De ki: "Allah, gerçek yola sevk eder, doğru yolu gösterir. Halkı gerçeğe sevk eden mi uyulmaya daha lâyıktır, doğru yola sevk edilmedikçe o yolu bulamayan mı? Nasıl hükmediyorsunuz?"²⁶

Açıktır ki hidayet etmek ve hidayet bulmak, canlı varlığa ve insana mahsus bir husustur. O hâlde bu ayette, rablık ve hükmetme iddiası olan ve diğer insanların ibadet ve itaatini celbetmede kendilerini Allah'a eş tutan insanlardan söz edilmektedir.

Gerek din kisvesine bürünen güçler (ahbar ve ruhban=bilginler ve rahipler) ve gerekse siyasî ve iktisadî güçler (tağut, ileri gelen, mal-menal sahibi) rolünde olan ilâhlık müddeilerine kulluğu reddetmek gerekir.

Kur'ân-ı Kerim'in Ehlikıtab'a önerisini içeren bir ayet şöyle buyurmaktadır:

قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ تَعَالَوْا إِلَى كَلِمَةٍ سَوَاءٍ بَيْنَنَا
وَبَيْنَكُمْ أَلَّا نَعْبُدَ إِلَّا اللَّهَ وَلَا نُشْرِكَ بِهِ شَيْئًا وَلَا
يَتَّخِذَ بَعْضُنَا بَعْضًا أَرْبَابًا مِنْ دُونِ اللَّهِ فَإِنْ تَوَلَّوْا
فَقُولُوا اشْهَدُوا بِأَنَّا مُسْلِمُونَ ﴿٦٤﴾ (ال عمران)

De ki: "Ey kitap ehli, gelin aramızda eşit olan tek söze: Ancak Allah'a kulluk edelim, O'na hiçbir şeyi eş ve ortak etmeyelim, Allah'ı bırakıp da bazıları-mız, bazıılarımızı tanrı tanımayalım. Gene de yüz döndürürlerse deyin ki tanık olun, özümüzü tanrı-ya teslim edenleriz biz."²⁷

Kur'ân-ı Kerim bütün bunların yanında, elçilere ve seçkin kullara yapılan itaati Allah'a itaat saymış ve toplumu yönetmesi gerekenleri (peygamberler ve emir sahipleri olarak) birkaç ayette tanıtmıştır.

Tevhidin Ruhu: Allah'tan Başkasına Kulluk Etmemek

Tevhid ve şirk içerikli diğer bazı ayetler üzerinde düşünüldüğünde tevhidin kapsamı, yaşam ve sosyal organize alanında tevhide dayalı yöntem daha bir belirginlik kazanacaktır.

Kur'ân-ı Kerim, Allah'tan başkasına ibadet etmeyi muvahhid insan için yeterli görmemiş ve buna, "Allah'ın rakiplerine ve düşmanlarına itaat etmeme" koşulunu da eklemiştir. Bu konu Kur'ân literatüründe o kadar açıktır ki birçok yerde "itaat etmeye ve peşinden gitmeye" ibadet adı verilmiş ve Allah'tan başkasına itaat edenler müşrik olarak tanıtılmıştır. Böylece tevhidin ruh ve özünden ibaret olan Allah'a ibadet, "sadece Allah'a kulluk ve itaat etme" şeklinde tanımlanabilir ve Allah'tan başkasına kulluk ve itaatın (gerek bireysel buyruklarda, gerek genel kanunlarda ve gerekse sosyal yapı ve düzen alanında) şirk olduğu söylenebilir.

Tevhid, bu engelleyici görüntüsüyle birçok ayetlerde ortaya çıkmaktadır. Bu ayetlerden bazı örnekler şunlardır:

أَفَعَيِّرَ اللَّهُ أَبْتَغَى حَكَمًا وَهُوَ الَّذِي أَنْزَلَ إِلَيْكُمُ
 الْكِتَابَ مُفَصَّلًا وَالَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَعْلَمُونَ أَنَّهُ مُنْزَلٌ
 مِنْ رَبِّكَ بِالْحَقِّ فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُمْتَرِينَ ﴿١١٤﴾ وَتَمَّتْ
 كَلِمَتُ رَبِّكَ صِدْقًا وَعَدْلًا لَا مُبَدِّلَ لِكَلِمَاتِهِ وَهُوَ السَّمِيعُ
 الْعَلِيمُ ﴿١١٥﴾ وَإِنْ تَطَّعْ أَكْثَرَ مَنْ فِي الْأَرْضِ يُضِلُّوكَ
 عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ إِنْ يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَإِنْ هُمْ إِلَّا يَخْرُصُونَ
 ﴿١١٦﴾ إِنْ رَبُّكَ هُوَ أَعْلَمُ مَنْ يَضِلُّ عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ أَعْلَمُ
 بِالْمُهْتَدِينَ ﴿١١٧﴾ فَكُلُوا مِمَّا ذُكِرَ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ إِنْ كُنْتُمْ
 بآيَاتِهِ مُؤْمِنِينَ ﴿١١٨﴾ وَمَا لَكُمْ أَلَّا تَأْكُلُوا مِمَّا ذُكِرَ اسْمُ
 اللَّهِ عَلَيْهِ وَقَدْ فَصَّلَ لَكُمْ مَا حَرَّمَ عَلَيْكُمْ إِلَّا مَا اضْطُرَرْتُمْ
 إِلَيْهِ وَإِنَّ كَثِيرًا لَيُضِلُّونَ بِأَهْوَاءِهِمْ بِغَيْرِ عِلْمٍ إِنْ رَبُّكَ هُوَ أَعْلَمُ
 بِالْمُعْتَدِينَ ﴿١١٩﴾ وَذَرُوا ظَاهِرَ الْإِثْمِ وَبَاطِنَهُ إِنَّ الَّذِينَ
 يَكْسِبُونَ الْإِثْمَ سَيَجْزَوْنَ بِمَا كَانُوا يَقْتَرِفُونَ ﴿١٢٠﴾ وَلَا
 تَأْكُلُوا مِمَّا لَمْ يَذْكُرْ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَإِنَّهُ لَفِسْقٌ وَإِنَّ الشَّيَاطِينَ
 لَيُوحُونَ إِلَى أَوْلِيَائِهِمْ لِيُجَادِلُوكُمْ وَإِنْ أَطَعْتُمُوهُمْ إِنَّكُمْ
 لَمُشْرِكُونَ ﴿١٢١﴾ (الانعام)

Allah'tan (din ve programından) başka bir ha-
 kem mi arayayım ki size, her muhtaç olduğunuz
 şeyi bildirip açıklayan kitabı, O indirmiştir. Kendi-

lerine kitap verilenler de bilirler ki o, senin Rabbin tarafından gerçek olarak indirilmiş bir kitaptır; artık şüphe edenlerden olma.

Rabbinin sözleri, gerçek olarak ve adalet üzere tamdır, sözlerini değiştirecek yoktur ve O'dur duyan, bilen.

Yeryüzünde bulunanların çoğuna uyarsan seni Allah yolundan saptırır; çünkü onlar, ancak zanna kapılırlar ve onlar, ancak yalan söylerler.

Şüphe yok ki Rabbin, kendi yolundan sapanı daha iyi bilir ve o daha iyi bilir doğru yolu bulmuş olanları.

Onun ayetlerine inanmışsanız Allah'ın adı anılarak kesilenleri yiyin.

Size ne oluyor da Allah'ın adı anılarak kesilenleri yemiyorsunuz? Halbuki zorda kaldığınız zamanlar hariç, size haram edilenleri ayırt etmişti. Şüphe yok ki halkın çoğu, bilmeden kendi istekleriyle sapıp gider. Şüphe yok ki Rabbin, haddini aşanları daha iyi bilir.

Günahın açığa vurulandan da vazgeçin, gizli kalanından da (kötü sonuçları görülen veya örtülü olan günahıtan). Günah kazananlar, kazançlarına karşılık cezalanacaklardır.

Allah'ın adı anılarak kesilmeyen hayvanları yemeyin ve şüphe yok ki kötülüktür bu ve şüphe yok ki Şeytanlar, sizinle çekişmeleri için dostlarına telkinde bulunurlar, onlara uyarsanız siz de şirk koşanlardan olursunuz.²⁸

وَأُزْلِفَتِ الْجَنَّةُ لِلْمُتَّقِينَ ﴿٩٠﴾ وَبُرِزَتِ الْجَحِيمُ لِلْغَاوِينَ
 ﴿٩١﴾ وَقِيلَ لَهُمْ آيِنَ مَا كُنْتُمْ تَعْبُدُونَ ﴿٩٢﴾ مِنْ دُونِ
 اللَّهِ هَلْ يَنْصُرُونَكُمْ أَوْ يَنْتَصِرُونَ ﴿٩٣﴾ فَكَبَّكُوا فِيهَا هُمْ
 وَالْغَاوُونَ ﴿٩٤﴾ وَجُنُودُ إِبْلِيسَ أَجْمَعُونَ ﴿٩٥﴾ قَالُوا وَهُمْ
 فِيهَا يَخْتَصِمُونَ ﴿٩٦﴾ تَاللَّهِ إِنْ كُنَّا لَفِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿٩٧﴾
 إِذْ نُسَوِّكُمْ بِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٩٨﴾ وَمَا اضَلَّنَا إِلَّا الْمَجْرُمُونَ
 ﴿٩٩﴾ فَمَا لَنَا مِنْ شَافِعِينَ ﴿١٠٠﴾ وَلَا صَدِيقٍ حَمِيمٍ
 ﴿١٠١﴾ فَلَوْ أَنَّ لَنَا كَرَّةً فَنَكُونُ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٠٢﴾ إِنَّ
 فِي ذَلِكَ لَآيَةً وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٠٣﴾ (الشعراء)

Ve cennet, o gün, çekinenlere yaklaştırılmıştır.

Ve cehennem, azgınlara gösterilmiş, meydana çıkarılmıştır.

Ve onlara, nerede kulluk ettikleriniz denilmiştir,

Allah'ı bırakıp da tapıyordunuz onlara, size yardım ediyorlar mı, yoksa kendilerine bir yardımda bulunuyorlar mı?

Hepsi de, birbiri üstüne, baş aşağı cehenneme atılmışlardır tapanlar da, tapılanlar da.

Ve İblis'in bütün ordusu da.

Orada birbirleriyle çekişerek derler ki:

"Allah hakkı için gerçekten de biz, apaçık bir sapıklık içindeydik.

Sizi, âlemlerin Rabbiyle bir tuttuğumuz zaman.

Bizi, ancak o mücrimler saptırdı.

Artık ne şefaatçilerden bir şefaatçi var bize.

Ne bir can dostu.

Ne olurdu bir kere daha dünyaya dönebilseydik
de inananlardan olsaydık."

Şüphe yok ki bunda bir delil var, fakat halkın
çoğu inanmaz.²⁹

Tevhid ve Sosyal Sınıfların Reddi

Sosyal farklılıklar ve ayrıcalıklar, normal halk sınıflarının yanında ayrıcalıklı sınıfların varlığı insanlık tarihinin büyük zulmüdür. Bu zulme kurulu durumun inançsal altyapısı bazen "Farklı sınıfların yaratılış ve yönetimini elinde bulunduran farklı tanrılar, her sınıf ve tabakayı bir takım özel ayrıcalık ve haklarla yaratmıştır." şeklinde, bazen "Bir ve tek olan Allah, insanlardan bir grubunu bir takım ayrıcalıklarla yaratmış ve onları bazı hukukî özelliklere sahip kılmıştır." şeklinde ve bazen de daha farklı şekillerde beşerî toplumların inancında var olmuştur. Böylece de üstün sınıfların kendilerine özgü ayrıcalıkları doğal nimetler olarak ve aşağı tabakaların mahrumiyetleri ise yaratılışsal gereksinim olarak lanse edilmiştir.

Tevhid inancı, herkesin bir ve tek Allah tarafından yaratıldığını ve Allah'ın kulu olduğunu duyurmakla birlikte, -tevhid inancından kaynaklanan- diğer eğiti ve öğretilerle de sınıfsal farklılığın köklerini insanların düşüncesinden ve toplum realitesinden kazımak ister. Aşağıdaki ayetlerden açıkça anlaşılacağı üzere, sözü edilen öğretilerin bazıları şöyledir:

– Herkesin yaratıcısı, mabudu ve yöneticisi tek Allah'tır.

– Herkes aynı maddî kök ve mayadan yaratılmıştır.

– Hiçbir kimse yaratılıştta, bir takım özel haklara dayanak olacak ayrıcalık ve üstünlüğe sahip değildir.

– Bütün ayrıcalıklar herkese sunulmuş olup, insanın sürekli gayret, çaba ve çalışmasına bağlıdır.

– Bütün evren yüce Allah'tan varlık bulmuştur ve insanlar tümüyle yüce Allah'a muhtaçtırlar...

قُلْ لِمَنِ الْأَرْضُ وَمَنْ فِيهَا إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٨٤﴾
 سَيَقُولُونَ لِلَّهِ قُلْ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿٨٥﴾ قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمَوَاتِ
 السَّبْعِ وَرَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ ﴿٨٦﴾ سَيَقُولُونَ لِلَّهِ قُلْ أَفَلَا
 تَتَّقُونَ ﴿٨٧﴾ قُلْ مَنْ بِيَدِهِ مَلَكُوتُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ يُجِيرُ
 وَلَا يُجَارُ عَلَيْهِ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٨٨﴾ سَيَقُولُونَ لِلَّهِ قُلْ
 فَأَنَّى تُسْحَرُونَ ﴿٨٩﴾ بَلْ آتَيْنَاهُم بِالْحَقِّ وَإِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿٩٠﴾
 مَا اتَّخَذَ اللَّهُ مِنْ وَلَدٍ وَمَا كَانَ مَعَهُ مِنْ إِلَهٍ إِذَا لَذَهَبَ
 كُلُّ إِلَهٍ بِمَا خَلَقَ وَلَعَلَّ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا
 يُصِفُونَ ﴿٩١﴾ (المؤمنون)

De ki: "Kimindir yeryüzü ve orada bulunanlar biliyorsanız eğer?"

Diyecekler ki: "Allah'ın." De ki: "O hâlde ne diye hâlâ düşünüp anlamazsınız?"

De ki: "Kimdir Rabbi yedi göğün ve Rabbi pek büyük arşın."

Diyecekler ki: "Bunlar da Allah'ın." De ki: "Ne diye hâlâ çekinmezsiniz?"

De ki: "Kimdir her şeyin saltanat ve tasarrufu elinde olan ve odur koruyan, oysa korunmaya muhtaç değil; biliyorsanız eğer?"

Diyecekler ki: "Bunlar da Allah'ın." De ki: "Ne diye hâlâ boş şeylere kapılmadınız?"

Hayır, biz onlara gerçeği getirdik ve şüphe yok ki onlar, yalan söylemedeler elbette.

Allah, hiç kimseyi evlât edinmez ve O'nunla birlikte bir başka mabut yoktur, olsaydı her mabut, kendi halkettiğini benimseyip alır gider ve bir kısmı, öbürlerinden üstün olurdu. Münezzehtir Allah onların söylediklerinden.³⁰

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اعْبُدُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ وَالَّذِينَ
مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿٢١﴾ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ
الْأَرْضَ فِرَاشًا وَالسَّمَاءَ بِنَاءً وَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً
فَأَخْرَجَ بِهِ مِنَ الثَّمَرَاتِ رِزْقًا لَكُمْ فَلَا تَجْعَلُوا لِلَّهِ أَنْدَادًا
وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٢٢﴾ (البقرة)

Ey insanlar, sizi de, sizden öncekileri de yaratan Rabbinize ibadet edin de takva sahiplerinden olun.

Öyle bir Allah'tır ki size yeryüzünü döşek etmiştir, gökyüzünü tavan. Gökten yağmur yağdırır, o

yağmurla meyveler yetiştirir. Sizi rızıklandırır. O'na eşitler var demeyin, zâten olmadığını bilirsiniz de.³¹

يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَأُنْثَى وَجَعَلْنَاكُمْ
شُعُوبًا وَقَبَائِلَ لِتَعَارَفُوا إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَاكُمْ إِنَّ
اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ ﴿١٣﴾ (الحجرات)

Ey insanlar, şüphe yok ki biz sizi bir erkekle bir dişi den yarattık ve sizi, aşiretler ve kabileler hâline getirdik tanışın diye; şüphe yok ki Allah katında en kerametliniz ve derecesi en yüce olanınız, en fazla çekeninizdir; şüphe yok ki Allah, her şeyi bilir, her şeyden haberdardır.³²

وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ وَحَمَلْنَاهُمْ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ
وَرَزَقْنَاهُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَفَضَّلْنَاهُمْ عَلَى كَثِيرٍ مِمَّنْ
خَلَقْنَا تَفْضِيلًا ﴿٧٠﴾ (الاسراء)

Andolsun ki biz Âdemoğullarını üstün ettik, karada suda taşıdık onları, tertemiz şeylerle rızıklandırdık onları ve yarattıklarımızın çoğundan üstün ettik onları.³³

31- Bakara, 21-22

32- Hucurât, 13

33- İsrâ, 70

12

Tevhidin Ruhsal Etkileri

Tevhidin en büyük amacı "tevhide dayalı toplum oluşturmak"tır. Yani sınıf ve tabakanın olmadığı, yüce Allah'ın buyrukları altında ve ilâhî yasalara sahip... toplum kurmaktır. Bununla birlikte, bu inancın inanan kimsenin ruhundaki etkileri, dinin bu temel ilkesinin en ilginç ve gizemli boyutlarındandır. Bunu şöyle de açıklayabiliriz: Tevhid inancının iki tür yapıcılığı vardır; toplumu yapıcılığı ve bireyi yapıcılığı.

Tevhide inanan kimse, bu inancın etkisiyle önemli özellikler kazanır. Bunların bazıları şöyledir: Sonsuz ümit, yorgunluk bilmeyen istek ve gayret, korku ve tamah zararına düşmeme ve bundan etkilenmeme, görüş ufğunun genişliği, doğru ve belirli yönde hareket...

Kur'ân-ı Kerim, iman hususundaki açıklamalarında ve de muvahhitlerin yaşamını ve çalışmalarını yansıttığı yerlerde, sözü edilen özelliklerin büyük bir bölümüne açık olarak dikkat çekmiştir. Şimdi bu özelliklerden sadece birini buraya aktaracağım:

الَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِلَّهِ وَالرَّسُولِ مِنْ بَعْدِ مَا أَصَابَهُمُ
الْقَرْحُ لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا مِنْهُمْ وَاتَّقُوا أَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿١٧٢﴾

الَّذِينَ قَالَ لَهُمُ النَّاسُ إِنَّ النَّاسَ قَدْ جَمَعُوا لَكُمْ فَاخْشَوْهُمْ
 فَزَادَهُمْ إِيمَانًا وَقَالُوا حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ ﴿١٧٣﴾
 فَانْقَلَبُوا بِنِعْمَةِ مِّنَ اللَّهِ وَفَضْلٍ لَّمْ يَمَسَّهُمُ سُوءٌ
 وَاتَّبَعُوا رِضْوَانَ اللَّهِ وَاللَّهُ ذُو فَضْلٍ عَظِيمٍ ﴿١٧٤﴾
 إِنَّمَا ذَالِكُمُ الشَّيْطَانُ يُخَوِّفُ أَوْلِيَآءَهُ فَلَا تَخَافُوهُمْ وَخَافُونَ
 إِن كُنتُمْ مُّؤْمِنِينَ ﴿١٧٥﴾ (ال عمران)

(Cihat meydanlarında) yaralandıktan sonra bile Allah'ın ve Peygamber'in davetine icabet edenlere, hele onların içinden iyiliklerde bulunup sakınanlara pek büyük bir ecir var.

Öyle kişilerdir onlar ki halk, kendilerine, "Bütün insanlar, aleyhinizde birleşti, korkun onlardan." dedi de bu söz, onların inancını arttırdı ve "Allah yeter bize, ne de güzel vekildir O." dediler.

Kendilerine hiçbir kötülük (ve kaygı) erişmeksiz Allah'ın nimetlerine ve ihsanına nail olarak geri döndüler ve Allah rızasına da uymuş oldular; Allah, pek büyük lütuf ve ihsan sahibidir.

Şüphe yok ki tanrı dostlarını korkutan ancak Şeytan'dır. Onlardan korkmayın (onların tehditlerine önem vermeyin), benden korkun inanmışsanız.³⁴

Bahis konusu olan işaretlerin bazıları da "Müjdeliler" başlığı altında açıklanmıştır.

34- Âl-i İmran, 172-175

NÜBÜVET

Nübüvvetin Felsefesi

İlâhî dinlerin iddiası nedir, neye çağırır ve bu semavî programların mesaj getiriciliğinden ibaret olan nübüvvetin felsefesi nedir? Nübüvvet ne anlama gelir ve "biset" ile ne tür bir ilişkisi vardır? Nübüvvet ve bisetin amaçları nelerdir? Peygamberlerin göreve başlama noktası ve çalışmalarının sonucu nedir?... Bu ve benzeri nice sorular, "nübüvvet ilkesinin" temel ve belirleyici konularından ibaretir. Bunların bilincinde olmak, sağlam ve sorumluluk doğuran bir imanı beraberinde getirir. Kur'ân-ı Kerim, kısa ve açık bir ayetinde bütün bu sorulara derin ve doyurucu cevap vermiştir.

Nübüvvet felsefesi: Zahirî hisler, gizli güdüler ve hatta bilgi ve marifet, insanı mutluluk amacına ulaştırmada yeterli değildir. İnsan, akıl hidayeti ötesinde -ki akla kılavuz olacak, yardım edecek ve güç verecek- bir hidayete muhtaçtır ve bu da "vahiy hidayeti"dir... İnsanı yaratan, onun eksikliklerini ve ihtiyaçlarını gören, dert ve dermanını bilen Allah'ın indireceği vahye muhtaçtır, insan. Bütün dinlerin ve nübüvvet felsefesinin mantığı budur.

Elçi, bu ihtiyacın gereği olarak gönderilir ve bu ihtiyacı karşılayacak programı uygular.

Dikkat çekilen bu noktalar, Kur'an'ın bazı ayetlerinde açıkça gözlemlenebilmektedir:

كَانَ النَّاسُ أُمَّةً وَاحِدَةً فَبَعَثَ اللَّهُ النَّبِيِّينَ مُبَشِّرِينَ
وَمُنْذِرِينَ وَأَنْزَلَ مَعَهُمُ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ لِيُحْكَمَ بَيْنَ النَّاسِ
فِيمَا اخْتَلَفُوا فِيهِ وَمَا اخْتَلَفَ فِيهِ إِلَّا الَّذِينَ أُوتُوهُ مِنْ بَعْدِ
مَا جَاءَتْهُمْ الْبَيِّنَاتُ بَغْيًا بَيْنَهُمْ فَهَدَى اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا
لِمَا اخْتَلَفُوا فِيهِ مِنَ الْحَقِّ بِإِذْنِهِ وَاللَّهُ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ إِلَى
صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٢١٣﴾ (البقرة)

İnsanlar tek bir ümmetti (aynı mayaya ve benzer ihtiyaçlara sahipti). Allah müjdecî ve korkutucu olarak peygamberler gönderdi. İnsanların ayrılığa düştükleri şeylerde, aralarında dosdoğru hükmetmek üzere onlara kitap (öğreti ve yasalar mecmuası) da indirdi. Onlara bunca açık deliller geldikten sonra da gene ancak ihtirasları yüzünden tuttular da (o kitap veya cevap verilen konular hakkında) ihtilafa düştüler. Halbuki Allah inananları, onların ihtilâfa düştükleri doğru şeye, kendi izniyle muvafak etti, gerçeğe ulaştırdı. Allah, dilediğini doğru ve düz yola çıkarır.³⁵

يُسَبِّحُ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ الْمَلِكِ
الْقُدُّوسِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ﴿١﴾ هُوَ الَّذِي بَعَثَ

فِي الْأُمِّيِّينَ رَسُولًا مِنْهُمْ يَتْلُوا عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ وَ يُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَإِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلُ لَفِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿٢﴾ وَآخِرِينَ مِنْهُمْ لَمَّا يَلْحَقُوا بِهِمْ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٣﴾ ذَلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴿٤﴾ (الجمعة)

Tenzih eder ne varsa göklerde ve ne varsa yer-
yüzünde; her şeye sahip ve mutasarrıf olan, ayıplar-
dan ve noksanlardan arı bulunan üstün ve hikmet
sahibi Allah'ı.

O, bir mabuttur ki Mekkeliler içinden, kendi
cinslerinden bir peygamber göndermiştir; onlara
ayetlerini okumaktadır ve onları tertemiz bir hâle
getirmektedir ve onlara kitabı ve şariatlerin hikmet-
lerini öğretmektedir ve bundan önce onlar, elbette
apaçık bir sapıklık içindeydiler.

Ve onlardan başkalarına ki henüz onlara katıl-
mamışlardır ve O'dur üstün olan ve hikmet sahibi.

Bu, Allah'ın lütfudur, ihsanıdır, dilediğine
verir onu ve Allah, pek büyük bir lütuf ve ihsan
sahibidir.³⁶

14

Nübüvvette Biset

Nübüvvet, sessizlik ve dinginlik sonrasındaki uyanış, ayağa kalkış ve canlanıştır. Bu uyanış ve canlanış, önce nebinin kendi ruh ve batınında gerçekleşir, sonra da çevresinde ve dünyada.

Nebi, normal üstü sermaye ve yetenekleriyle o denli büyük ve ağır sorumluluğu yüklenmeye hazırdır. Ancak bu sermayeler bisetten önce ortaya çıkmaz ve nebi de aynen diğer bireyler gibi toplumun normal seyrinde çalışmakla ve çaba sarfetmekle meşguldür. İlâhî vahyin inişi, nebide bir değişim, bir uyanış ve bir devrim oluşturur; ruhunda bir canlanış sağlar. Böylece nebinin biseti gerçekleşir...

Duhâ Suresi'nin ümit verici ayetleri, yüce Peygamber'in (s.a.a) ruh ve canında oluşan bu canlanışını şöyle betimlemektedir:

وَالْضُّحَى ﴿١﴾ وَاللَّيْلِ إِذَا سَجَى ﴿٢﴾ مَا وَدَّعَكَ رَبُّكَ وَمَا قَلَى ﴿٣﴾ وَلَلْآخِرَةُ خَيْرٌ لَّكَ مِنَ الْأُولَى ﴿٤﴾ وَلَسَوْفَ يُعْطِيكَ رَبُّكَ فَتَرْضَى ﴿٥﴾ أَلَمْ يَجِدْكَ يَتِيمًا فَآوَى ﴿٦﴾ وَوَجَدَكَ ضَالًّا فَهَدَى ﴿٧﴾ وَوَجَدَكَ عَائِلًا فَأَغْنَى ﴿٨﴾ (الضحى)

Andolsun kuşluğa.

Ve geceye, karanlığı basınca.

Rabbin, seni ne terketti, ne de darıldı sana.

Ve elbette ahiret, önceki dünyadan da hayırlıdır sana.

Ve elbette yakında Rabbin, öyle şeyler verecek ki sana, sonucu razı olacaksın.

Seni bir yetim olarak bulup da yer-yurt vermedi mi sana?

Ve seni, yol yitirmiş bulup da yol göstermedi mi sana?

Ve seni yoksul bulup da zenginlik vermedi mi sana?³⁷

-Yüce İslâm Peygamberi'nin (s.a.a) cisim ve sinirlerinde bile hissedilir etkileri olan- bu batınî canlanış, Alak Suresi kapsamında inen vahyin ilk nağmeleriy-le başlamıştır:

اِقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ ﴿١﴾ خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ ﴿٢﴾ اِقْرَأْ وَرَبُّكَ الْأَكْرَمُ ﴿٣﴾ الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ ﴿٤﴾ عَلَّمَ الْإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ ﴿٥﴾ كَلَّا إِنَّ الْإِنْسَانَ لِيَطْغَى ﴿٦﴾ أَنْ رَآهُ اسْتَغْنَى ﴿٧﴾ إِنَّ إِلَىٰ رَبِّكَ الرُّجْعَى ﴿٨﴾ (العلق)

Oku Rabbinin adıyla ki bütün mahlukatı yarattı.

İnsanı da bir parça kan pıhtısından var etti.

Oku ve Rabbin, pek büyük bir kerem sahibidir.

Öyle bir Rab ki kalemle öğretmiştir.

İnsana bilmediğini belletmiştir.

İş öyle değil, şüphe yok ki insan, azar elbette.

Kendini ihtiyacı yok görürse. Şüphe yok ki dö-nüş, Rabbinin tapısına.³⁸

Necm Suresi'nin ritmik, zarif ve gönül okşayan ayetleri de, yüce İslâm Peygamberi'nin (s.a.a) iç dünyasında oluşan bu değişim ve uyanışa değin-mektedir:

وَالنَّجْمِ إِذَا هَوَىٰ ﴿١﴾ مَا ضَلَّ صَاحِبُكُمْ وَمَا غَوَىٰ ﴿٢﴾
وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوَىٰ ﴿٣﴾ إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحَىٰ ﴿٤﴾
عَلَّمَهُ شَدِيدُ الْقُوَىٰ ﴿٥﴾ ذُو مِرَّةٍ فَاسْتَوَىٰ ﴿٦﴾ وَهُوَ بِالْأُفُقِ
الْأَعْلَىٰ ﴿٧﴾ ثُمَّ دَنَا فَتَدَلَّىٰ ﴿٨﴾ فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ أَوْ
أَدْنَىٰ ﴿٩﴾ فَأَوْحَىٰ إِلَىٰ عَبْدِهِ مَا أَوْحَىٰ ﴿١٠﴾ مَا كَذَبَ الْفُؤَادُ
مَا رَأَىٰ ﴿١١﴾ أَفَتُمَارُونَهُ عَلَىٰ مَا يَرَىٰ ﴿١٢﴾ (النجم)

Andolsun yıldıza, inerken.

Arkadaşınız, gerçekten ne saptı, ne ayrıldı.

Ve kendi dileğiyle söz de söylemedi.

Sözü, ancak vahyedilen şeyden ibaret.

Ona öğretti kuvvetleri çok çetin.

Kuvvetli biri; sonra doğruldu.

Ve o, en yüce tanyerindeydi.

Sonra yaklaştı, yakınlaştı (veya yaklaştı ve bağ-landı, tutundu).

İki yay kadar kaldı araları, yahut daha da yakın.

Derken kuluna vahyetti, ne vahyettiye.

Gönlü, gördüğünü yalanlamadı.

Hâlâ münakaşa mı edersiniz gördüğü şeyleri?³⁹

İşte bu batınî uyanış ve canlanıştan sonra nebinin yolu değişir; çalışması başka bir renge bürünür; insanların yaşam merkezi olan toplumda kökten bir değişim ve uyanış gerçekleştirme yönünde sürekli olarak çalışır ve didinir.

"Risalet sorumluluğu" da işte bundan ibarettir.

15

Nübüvvetten Kaynaklanan Sosyal Uyanış

Nebi, sosyal düzensizlik ve yozlaşma ortamında beşerî topluma insanî ve aynı zamanda da fıtrata uygun ve yetkinlik sağlayan düzen ve disiplin kazandırmak, yani "batılı" "hakka" döndürmek için ortaya çıkar.

Dünyanın doğa ve yapısıyla uyumlu bir yapıda olan beşerin, yetkinlik yolundan ibaret olan doğal ve yaratılışsal yoluna girebilmesi, yaratılışsal düzeninin dünya ve insanın yapısından esinlenen yatakta yer almasına ve de ruh ve beden yapısına uygun olan yasalar (hak) ile yönetilmesine bağlıdır. İnsan, işte ancak bu durumda doğal seyriyle kendisi için takdir edilen yücelme ve yetkinlik kazanma yönünde ilerleyecektir.

Bilgisizlik ve gazez, tarih boyunca insanlık yolunu saptırarak ve insanı, insanî olmayan düzenlere zorlayarak bu yaratılışsal yoldan çıkarmıştır (batıla yönlendirmiştir). Nebiler, insanı fıtrî yoluna döndürmek için gelmişlerdir.

Bu açıklamalardan elde edilen şudur: Nebi, kendi döneminin cahilî ve sapkın toplumunda köklü

ve her yönlü bir değişim gerçekleştirmeli ve yanlış sosyal düzeni, doğru ve hak düzenle değiştirmelidir. Nebinin görevlendirilişinden sonra toplumda gerçekleşen uyanış da işte budur.

İşte bu büyük uyanış sonucunda cahilî ayin, gelenek, program ve yasalar çöker ve onun yerine doğru ayin, program ve düzen -yüce Allah'ın dini- kurulur.

Kasas Suresi'nin ilk ayetleri üzerinde düşünecek olsak, Firavun'un insanlığa aykırı düzeninin ve buna karşılık olarak da onun yerine geçmesi gereken Musa'nın ilâhî ve fitrî düzeninin ana hatlarını ve konuyla ilgili Allah'ın yasasını açıkça göreceğiz:

تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ ﴿٢﴾ نَتْلُو عَلَيْكَ مِنْ نَبَأِ
مُوسَى وَفِرْعَوْنَ بِالْحَقِّ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٣﴾ إِنَّ فِرْعَوْنَ عَلَا
فِي الْأَرْضِ وَجَعَلَ أَهْلَهَا شِيْعًا يَسْتَضِعُّ طَائِفَةً
مِنْهُمْ يُذَبِّحُ أَبْنَاءَهُمْ وَيَسْتَحْيِي نِسَاءَهُمْ إِنَّهُ كَانَ مِنَ
الْمُفْسِدِينَ ﴿٤﴾ وَنُرِيدُ أَنْ نَمُنَّ عَلَى الَّذِينَ اسْتُضِعُوا
فِي الْأَرْضِ وَنَجْعَلَهُمْ أَئِمَّةً وَنَجْعَلَهُمُ الْوَارِثِينَ
﴿٥﴾ وَنُمَكِّنَ لَهُمْ فِي الْأَرْضِ وَنُرَى فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَ
جُنُودَهُمَا مِنْهُمْ مَا كَانُوا يَحْذَرُونَ ﴿٦﴾ (القصص)

Bunlardır gerçekle batılı açıklayan kitabın ayetleri.

Musa'ya ve Firavun'a ait haberlerden bir kısmını, gerçek olarak, inanan topluluğa bildirmen için okumaktayız sana.

Şüphe yok ki Firavun, yeryüzünde yücelmişti ve halkını bölük-bölük etmişti ve onlardan bir topluluğu zayıf bir hâle getirmede, oğullarını kesmede, kadınlarını bırakmadaydı; hiç şüphe yok ki o, bozgunculardandı (fıtratı, yaşamı ve dünyayı karartanlardandı).

Ve bizse yeryüzünde zayıf bir hâle getirilmesi istenenlere lutfetmeyi ve onları, halka rehber (yönetici) kılmayı ve onları (yönetim ve güce) mirasçı kılmayı dilemedeydik.

İstiyorduk ki onları yeryüzünde yerleştirip kuvvetlendirelim ve Firavun'la Haman'a ve askerlerine de, onlardan çekindikleri şeyleri göstereyim.⁴⁰

Kur'ân-ı Kerim'in (Tevbe, Fetih ve Saff Surelerinde) ayetlerinde de Allah'ın dininin diğer bütün din ve ayinlere galip gelmesi, cahilî düzenin ortadan kalkıp yerine ilâhî düzenin oturması gerektiği tekrar edilmiştir:

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ وَهُوَ يُدْعَىٰ
إِلَى الْإِسْلَامِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٧﴾ يُرِيدُونَ
لِيُطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَاهِهِمْ وَاللَّهُ مُتِمُّ نُورِهِ وَلَوْ كَرِهَ
الْكَافِرُونَ ﴿٨﴾ هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ
لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ ﴿٩﴾ (الصف)

Ve Müslümanlığa çağrıldığı hâlde yalan yere Allah'a iftira edenden daha zalim kimdir ki? Ve Allah, zalim topluluğu doğru yola sevketmez.

Allah nurunu, ağızlarıyla üfleyip söndürmek isterler ve Allah'sa (insanların yaşam çevresinde) nurunu tamamlayacaktır ve isterse kâfirler istemesinler.

O, bir mabuttur ki Peygamberini, (tevhide dayalı düzenin egemenliğinden zarar gören) müşrikler istemese de dini, bütün dinlere (tevhidî düzeni cahilî düzene galip gelsin) üst olsun diye doğru yolla ve gerçek dinle göndermiştir.⁴¹

41- Saff, 7-9

16

Nübüvvetin Hedefleri

Nebinin toplum gerçeğinde bir uyanış gerçekleş-
tirdiğini ve toplumda var olan cahilî temellerin tü-
münü ortadan kaldırdığını öğrenmiş olduk.

Şimdi şu soruyu yöneltiyoruz: Nebi, hangi hedef
uğrunda bunu yapar?

Nebilerin en yüce ve en üstün hedefi, insanları
alçaklıklardan ve çirkefliklerden kurtarıp yetenekle-
rini ortaya çıkarmakla onları insanî yüceliş ve olgun-
luğun zirvesine taşımaktır.

İnsan iyilik ve faziletten oluşan zengin serma-
yelerle yaratılmıştır, ancak insan doğru bir eğitim
mecrasında bulunmakla bu sermayeleri ortaya çıkara-
bilir ve kendini de daha yetkin kılabilir. Sonuç iti-
barıyla peygamberlerin gönderiliş amacı, bu eğitimi
gerçekleştirmektir. Kur'ân-ı Kerim bu eğitim tarzını
"tezkiye" ve "talim" tabirleriyle ifade etmiştir. İnsan,
peygamberlerin doğru eğitimi sayesinde nefsini tez-
kiye edip arınarak yaratılışın nihaî gayesine ulaşır.

İnsan, varlığına işlenen doğal nimetlerden yararla-
nabilmek ve yücelebilmek için hangi yolu izlemelidir?

Bu soruya verilen farklı cevaplar arasında bulunan
peygamberlerin cevabı, insanın sağlıklı, elverişli ve

doğal yapısına uygun bir çevrenin hazırlanmasıdır. Sözü edilen bu çevre, "adil, ilâhî, tevhidî toplum"dır. Böyle bir toplumda ve bu topluma uygun atmosferde bulunan insanın fitrî gaye ve maksadı yönündeki hareketi hız ve kolaylık kazanacak ve insan, doğal hızıyla doğru ve yüceliş sağlayan yolda ilerleyecektir.

Buna göre peygamberler ve vahiyle seçilenler, nihaî amaca ulaşmak için öncelikli ve kısa vadeli bir hedefi takip ederler ve bu da "tevhidî ve İslâmî toplum ve düzen oluşturmaktır". Bu toplum adalete, tevhide, insanın değerine... kurulu; zulüm, şirk, hu- rafe, bilgisizlik ve de insanı alçaltıcı her şeyden arınmış bir toplumdur.

Kur'ân'ın bazı ayetleri üzerinde dikkatlice durmak ve düşünmekle bu gerçeklere ulaşabiliriz:

لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَأَنْزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ
وَالْمِيزَانَ لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ وَأَنْزَلْنَا الْحَدِيدَ فِيهِ بَأْسٌ
شَدِيدٌ وَمَنَافِعُ لِلنَّاسِ وَلِيَعْلَمَ اللَّهُ مَن يَنْصُرُهُ وَرُسُلَهُ
بِالْغَيْبِ إِنَّ اللَّهَ قَوِيٌّ عَزِيزٌ ﴿٢٥﴾ (الحديد)

Andolsun ki biz, peygamberlerimizi, apaçık delillerle gönderdik ve onlarla beraber de kitap ve terazi indirdik, insanlar adaletli yaşamı (adalet ve eşitlik çevresini) dikeltsinler diye ve demiri (yönetim gücü ve de asil ve muteber değerleri savunma vesilesini) de indirdik ki onda çetin bir azap var ve insanlara faydalar; ve bu da, Allah'ın kendisine ve peygamberlerine, henüz tapısına varmadan yardım

edenleri bildirmesi için; şüphe yok ki Allah, üstündür ve pek kuvvetlidir.⁴²

وَاَكْتُبْ لَنَا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ اِنَّا هُنَا اِلَيْكَ قَالْ عَذَابِي اُصِيبُ بِهِ مَنْ اَشَاءُ وَرَحْمَتِي وَسِعَتْ كُلَّ شَيْءٍ فَسَاكْتُبُهَا لِلَّذِينَ يَتَّقُونَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَالَّذِينَ هُمْ بِآيَاتِنَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٥٦﴾ الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الرَّسُولَ النَّبِيَّ الْأُمِّيَّ الَّذِي يَجِدُونَهُ مَكْتُوبًا عِنْدَهُمْ فِي التَّوْرَةِ وَالْإِنْجِيلِ يَأْمُرُهُمْ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَاهُمْ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُحِلُّ لَهُمُ الطَّيِّبَاتِ وَيُحَرِّمُ عَلَيْهِمُ الْخَبَائِثَ وَيَضَعُ عَنْهُمْ إِصْرَهُمْ وَالْأَغْلَالَ الَّتِي كَانَتْ عَلَيْهِمْ فَاَلَّذِينَ آمَنُوا بِهِ وَعَزَّرُوهُ وَنَصَرُوهُ وَاتَّبَعُوا النُّورَ الَّذِي أُنْزِلَ مَعَهُ أُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿١٥٧﴾ (الاعراف)

(Rabbimiz!) Şu dünyada da iyilikler ver bize, ahirette de ve şüphesiz ki sana yöneldik biz. Tanrı, dilediğimi azabıma uğrattırım dedi, fakat rahmetim, her şeyi kaplamıştır da çekinenleri, zekât verenleri ve ayetlerime inananları rahmetime mazhar ederim.

Onlar, öyle kişilerdir ki ellerindeki Tevrat'ta ve İncil'de de yazılmış olarak bulacakları şeriat sahibi ümmî peygambere uyarlar ve o, onlara iyiliği emreder, kötülükten nehy eder onları ve temiz (insanî

fitrata uygun) şeyleri onlara helâl etmededir, pis ve kötü şeyleri haram etmede. Sırtlarındaki ağır yükleri indirmedi, bağlandıkları (kol, ayak ve boyunlarına vurulan) zincirleri kırmada. Artık ona inananlar, onu ululayanlar, ona yardım edenler ve ona indirilen ışığa uyanlardır kurtulanlar, muratlarına erenler.⁴³

43- A'raf, 156-157

Davetin İlk Nağmeleri

Peygamberlerin davetinde yer alan ilk slogan, mektep ve ekollerinin en hassas ve en temel noktasından ibaret olan -ve hatta buna ruh ve ana unsur da denebilir- tevhid nağmesidir. Diğer ekollerin devrim programlarında işin ilerlemesi "tedric" seyrine dayalı olup ilk sloganları, belirlenen amaçların ortam ve zeminini hazırlamaktan başka bir şey değildir. Peygamberlerin programında ise son söz başta söylenir ve herkes, iman ve bağlanışın başlangıcında işin yön, amaç ve sonucunu anlar ve tam bir sağgörüyle ona inanırlar.

Hem peygamberlerin davetinden haberdar olup onu kabul edenler ve hem de kabul etmeyerek savaşa kalkışanlar, tevhid sloganının gündeme getirilmesinin, bu yeni ekolün doğal olarak her tür beşerî tahakkümlerle, sınıfsal farklılıklarla, sömürü ve haksızlıklarla mücadele anlamına geldiğini anlarlar. Sosyal yapılanma ve istenen düzenin oluşumu döneminde de insanın özgürlük ve değerinin gözetilmesi, sosyal adalet, kamu refahı, zulüm ve haksızlıkla mücadele... doğal olarak göz önünde bulundurulacak değerlerdir. Peygamberlerin getirdiği ekolün amaç, yön

ve yolunun belirginliği, buna karşı olan düşmanları -her yerde ve her zaman aynı şekilde- belirginleştirip ortaya çıkarır ve aynı zamanda da peygamberlere iman edenlerin peygamberler sonrasında sorumluluk, yükümlülük ve hareket yönlerini belirler ve mektebî sapmalarını önler.

Kur'ân-ı Kerim, birçok yerde ve büyük peygamberlerin dilinden nübüvvetin ilk sloganını "Allah'a kulluk" ve "tağuttan sakınma" olarak, yani tevhid olarak tanıtır:

وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَسُولًا أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ
وَأَجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ فَمِنْهُمْ مَنْ هَدَى اللَّهُ وَمِنْهُمْ مَنْ
حَقَّتْ عَلَيْهِ الضَّلَالَةُ فَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ
كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِينَ ﴿٣٦﴾ (النحل)

Andolsun ki biz her ümmete, Allah'a kulluk edin ve Şeytan'dan uzaklaşın diye bir peygamber gönderdik; içlerinde, Allah'ın doğru yola sevkettiği de var, sapıklığı hakedeni de. Gezin yeryüzünde de bakın, görün, yalanlayanların sonuçları ne olmuş.⁴⁴

لَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ فَقَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا
اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ
يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿٥٩﴾ (الاعراف)

Andolsun ki Nuh'u, kavmine peygamber olarak gönderdik de ey kavmim dedi, Allah'a kulluk edin, O'ndan başka bir mabudunuz yoktur. Şüphe yok ki ben, büyük bir günün azabına uğrayacağınızdan korkuyorum.⁴⁵

Kur'ân-ı Kerim, yine birkaç ayet sonra bir başka peygamberin dilinden şöyle aktarır:

وَ إِلَىٰ عَادِ أَخَاهُمْ هُودًا قَالَ يَقَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُم مِّنْ إِلَهِ غَيْرُهُ أَفَلَا تَتَّقُونَ ﴿٦٥﴾ قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ إِنَّا لَنَرِيكَ فِي سَفَاهَةٍ وَإِنَّا لَنَظُنُّكَ مِنَ الْكَاذِبِينَ ﴿٦٦﴾ قَالَ يَا قَوْمِ لَيْسَ بِي سَفَاهَةٌ وَلَكِنِّي رَسُولٌ مِّن رَّبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٦٧﴾ أُبَلِّغُكُمْ رِسَالَاتِ رَبِّي وَإِنَّا لَكُم نَاصِحٌ أَمِينٌ ﴿٦٨﴾ أَوْعَجِبْتُمْ أَن جَاءَكُمْ ذِكْرٌ مِّن رَّبِّكُمْ عَلَىٰ رَجُلٍ مِّنكُمْ لِيُنذِرَكُمْ وَاذْكُرُوا إِذْ جَعَلَكُمْ خُلَفَاءَ مِن بَعْدِ قَوْمِ نُوحٍ وَزَادَكُمْ فِي الْخَلْقِ بَضْطَةً فَادْكُرُوا الْآءَ اللَّهِ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٦٩﴾ قَالُوا اجِثْنَا لَنَعْبُدَ اللَّهَ وَحْدَهُ وَنَذَرَ مَا كَانَ يَعْبُدُ آبَاؤُنَا فَاتَّبِعْنَا بِمَا تَعِدُنَا إِن كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٧٠﴾ قَالَ قَدْ وَقَعَ عَلَيْكُم مِّن رَّبِّكُمْ رِجْسٌ وَغَضَبٌ أَتُجَادِلُونَنِي فِي أَسْمَاءٍ سَمَّيْتُمُوهَا أَنتُمْ وَآبَاؤُكُمْ مَا نَزَّلَ اللَّهُ بِهَا مِنْ سُلْطَانٍ فَانْتَضِرُوا إِنِّي مَعَكُمْ مِنَ الْمُنتَظِرِينَ ﴿٧١﴾ (الاعراف)

Âd kavmine kardeşleri Hud'u yolladık da ey kavmim dedi, Allah'a kulluk edin, O'ndan başka bir mabudunuz yoktur. Hâlâ mı çekinmeyeceksiniz?

Kavminin kâfir olanlarından ileri gelenler, şüphe yok ki dediler, biz seni sapıklık, bilgisizlik içine dalmış görmedeyiz ve sanıyoruz ki yalancılardan-sın sen.

O, ey kavmim dedi, bende sapıklık, bilgisizlik yok, fakat ben, âlemlerin Rabbinden gelen bir elçiyim.

Rabbimin bildirdiği haberleri size tebliğ etmedeyim ve ben sizin için güvenilecek bir öğütçüyüm.

Sizi korkutmak için içinizden birisine Rabbinizden vahiy gelmesine şaşıyor musunuz? Hatırlayın ki sizi Nuh kavminden sonra hükümdar etti, boy-pos, kuvvet-kudret bakımından da onlardan üstün etti sizi. Siz de Allah'ın nimetlerini anın da muradınıza erin, kurtulun.

Dediler ki: Sen bize tek Allah'a kulluk etmemizi ve atalarımızın taptıklarını bırakmamızı sağlamak için mi geldin? Doğru söyleyenlerdensen tehdit ettiğin şeyi meydana getir bakalım.

O, Rabbinizden azaba ve gazaba uğramayı hakettiniz dedi, Allah'ın, haklarında hiçbir delil indirmedeği ve ancak sizin ve atalarınızın taktığı birtakım adlar için benimle çekişmeye kalkıyorsunuz demek, o hâlde bekleyin, şüphe yok ki ben de sizinle beraber bekleyenlerdenim.⁴⁶

18

Karşıt Gruplar

Bisetin sosyal bir canlanış olduğunu, mazlum ve mahrum sınıfların yararı, müreffeh ve nedensiz saygın sınıfların zararı yönünde toplumun derin ve kökten değişimi olduğunu geçen bölümde öğrenmiş olduk.

Bu süreçte gerçekleşen bir başka nokta, nübüvvetin en heyecan verici -bir açıdan da en önemli- bölümünü oluşturur. Bu ise "cephelerin ayrışımı ve çatışmalar" konusudur.

Sınıfsal imtiyazlara muhalefet nağmesi, dünyanın hiçbir noktasında ve tarihin hiçbir diliminde yanıtsız kalmamış ve kalmayacaktır. Bu çağrı, -çoğunlukla mahrum tabakadan oluşan- taraftar ve destekçi kazandığı gibi, -darbe almış ve saldırıya uğramış- karşıt ve düşmanları da karşısına alacaktır. Bu da iki cephe arasında karşıtlıkların ve çatışmaların ortaya çıkmasına neden olacaktır. İşte bu noktadan hareketle, nübüvvet eksenli onlarca konu gündeme gelir (ki bunların bazısına değineceğiz).

Şimdi sözü edilen bu grupları ayrıntılarıyla tanımak üzere Kur'ân'a dönelim. Kur'ân-ı Kerim bir yerde, genel bir ifadeyle peygamberlerin davetine

karşıt olan kesimlerin varlığından söz eder. Bir başka yerde, üç sınıflı örnekleyen üç ismi yanyana getirir (Firavun, Haman, Karun; yöneticiler, önde gelenler ve zenginler sınıfının sembolü). Yine başka yerlerde Yahudi ve Hristiyan din adamlarını da dördüncü sınıf olarak açıklar ve her birinden ayrı ayrı söz eder. Kur'ân-ı Kerim, peygamberlere karşı dört cephede savaşılan dört unvana şöyle dikkat çekmiştir: Tağut, Mele', Mütref, Ahbar ve Ruhban.

Bu alanda yer alan birçok ayetten sadece birkaçını örnek olması bakımından buraya taşıyacağım:

وَكَذَٰلِكَ جَعَلْنَا لِكُلِّ نَبِيٍّ عَدُوًّا شَيَاطِينَ الْإِنسِ وَالْجِنِّ
يُوحِي بَعْضُهُمْ إِلَىٰ بَعْضٍ زُخْرَفَ الْقَوْلِ غُرُورًا وَلَوْ شَاءَ
رَبُّكَ مَا فَعَلُوهُ فَذَرُهُمْ وَمَا يَفْتَرُونَ ﴿١١٢﴾ وَلِتَصْغَىٰ إِلَيْهِ
أَفْتِدَةُ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ وَلِيَرَوْهُ وَليَقْتَرِفُوا مَا هُمْ
مُقْتَرِفُونَ ﴿١١٣﴾ (الانعام)

İşte biz, böylece her peygambere insan ve cin Şeytanlarını düşman ettik; bazısı, bazısına yaldızlı sözler söyleyerek aldatır. Rabbin dileseydi yapamazlardı bunu, onları da bırak, iftiralarını da (onlara itina etme, komplo ve entrikaları karşısında ümitsizliğe kapılma).

Onlar, ahirete inanmayanların gönülleri meyletsin ve hoşnut olsunlar da yapageldiklerine devam etsinler diye söylerler o sözleri.⁴⁷

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا وَسُلْطَانٍ مُّبِينٍ ﴿٢٣﴾
 إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَقَارُونَ فَقَالُوا سَاحِرٌ كَذَّابٌ ﴿٢٤﴾
 فَلَمَّا جَاءَهُمْ بِالْحَقِّ مِنْ عِنْدِنَا قَالُوا اقْتُلُوا أَبْنَاءَ الَّذِينَ
 آمَنُوا مَعَهُ وَاسْتَحْيُوا نِسَاءَهُمْ وَمَا كَيْدُ الْكَافِرِينَ إِلَّا فِي
 ضَلَالٍ ﴿٢٥﴾ (المؤمن)

Ve andolsun ki Musa'yı delillerimizle ve apaçık bir burhanla göndermiştik.

Firavun'a, Haman'a ve Karun'a; derken onlar, bu demişlerdi, pek yalancı bir büyücü.

Musa, katımızdan gerçekte onlara gelince öldürün demişlerdi, onunla beraber inananların oğullarını ve bırakın kadınlarını; kâfirlerin düzeni, ancak gerçekten dışarıdır, boştur.⁴⁸

وَمَا أَرْسَلْنَا فِي قَرْيَةٍ مِنْ نَذِيرٍ إِلَّا قَالَ مُتْرَفُوهَا إِنَّا بِمَا
 أُرْسِلْتُمْ بِهِ كَافِرُونَ ﴿٣٤﴾ وَقَالُوا نَحْنُ أَكْثَرُ أَمْوَالًا وَأَوْلَادًا
 وَمَا نَحْنُ بِمُعَذَّبِينَ ﴿٣٥﴾ (سبأ)

Ve hiçbir şehre korkutuculardan birini göndermedik ki oradaki nimete, mala sahib olanlar, şüphe yok ki biz, size gönderilen şeyleri inkâr ediyoruz demesinler.

Ve biz demişlerdi, mal bakımından da daha fazla mala sahibiz, evlât bakımından da topluluğumuz daha çok ve bize azap edilemez.⁴⁹

48- Mü'min, 23-25

49- Sebe', 34-35

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّ كَثِيرًا مِنَ الْأَحْبَارِ وَالرُّهْبَانِ
لَيَأْكُلُونَ أَمْوَالَ النَّاسِ بِالْبَاطِلِ وَيَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ
وَالَّذِينَ يَكْنِزُونَ الذَّهَبَ وَالْفِضَّةَ وَلَا يُمْسِكُونَهَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ
فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿٣٤﴾ (التوبة)

Ey inananlar, o bilginlerle rahiplerin çoğu, insanların mallarını hak etmeksizin yerler ve halkı Allah yolundan menederler. Altını, gümüşü biriktirip Allah yolunda harcamayanları elemli bir azapla müjdele.⁵⁰

19

Nübüvvetin Ürünü (1)

Peygamberlerin insanları davet ettikleri yol, insanın doğal ve yaratılışsal yolu olduğu ve insanların o yolda hareketi de doğal bir hareket olduğu için büyük bir hızla ve çok kolay olarak gerçekleşir. İnsanları bu yoldan uzaklaştıran zalim ve cahilî düzenler, insanın tabiat ve fitratına ters düşen bir işe giriştiklerinden dolayı işleri kalıcı olmaz ve yok olmaya mahkumdur.

Nübüvvetin ve peygamberlerin işinin ürünü işte buradan anlaşılabilir...

Peygamberlerin hareketinin başarısız olduğunu ve peygamberlerin yoluyla çelişen batılın insanlık tarihine ve tarihin seyrine hüküm sürdüğünü bildiren görüşler, ancak dar görüşlülükten ve yüzeysellikten kaynaklanmıştır. İlâhî elçiler başlangıçtan bugüne, genel olarak insanları kendi istedikleri yol ve yöne hidayette başarılı olmuşlardır ve bundan sonra da dünyanın sonuna kadar bu çizgide olacaktır.

Hak elçilerinin her biri, bu uzanan tarihin her diliminde insanı ileriye taşımışlardır; insanın seyrini, beşerî toplumun yüceliş ve yetkinliğinden ibaret olan

yaratılış gayesi yönünde kolaylaştırmış ve hızlandırmışlardır; amansız bir uğraş ve mücadele sonrasında -her hangi bir durumda ve her hangi bir neden sonucunda- bu dünyadan ayrıldıklarında görev ve elçiliklerinin son noktasında ilâhî emanet yükünü -insanı hidayet etme emanetini- kendinden sonraki elçiye teslim etmiş ve başarılı bir hâlde gözlerini dünyaya kapatmışlardır... Böylece de insan, tarihin bu dönem ve diliminde sürekli olarak uzayıp giden ömrünün bilinç ve uyanıklığıyla -ki bu da elçilerin çağrısının getirilerindendir- elçilerin yoluna daha iyimser ve onların hedefine daha yakın olmuştur... Son ilâhî hüccet eliyle insanın eğitilmesi ve aydınlatılması yönünde son adım atılınca dek, hiçbir engel ve mani olmaksızın insanlık sonsuz yüceliş ve yetkinliği yolunda adım atılınca değin ve her zamankinden daha hızlı olarak mübarek hareketine devam edinceye kadar bu doğal seyir bu minval üzere devam edecektir...

Elçiliklerin, peygamberliklerin ve yollarının gerçek ürünü işte budur...

Bu bağlamda çok önemli bir nokta vardır ve o da, aşamalı başarıların çok belirleyici olan "iman" ve "sabr" etkenlerine bağlı olduğudur.

Yol esnasındaki yenilgiler bu etkenlerin yokluğundan kaynaklanmış ve parlak başarılar ise bunların kullanılması sonucunda elde edilmiştir... Aşağıdaki ayetler, Kur'ân'ın bu alandaki ümit bahşeden ve genel yasaların göstergesi olan ayetlerinden örneklerdir sadece:

...قُلِ اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ﴿١٦﴾
 أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَسَالَتْ أَوْدِيَةٌ بِقَدَرِهَا فَاحْتَمَلَ السَّيْلُ
 زَبَدًا رَابِيًا وَمِمَّا يُوقِدُونَ عَلَيْهِ فِي النَّارِ ابْتِغَاءَ حِلْيَةٍ أَوْ مَتَاعٍ
 زَبَدٌ مِثْلُهُ كَذَلِكَ يَضْرِبُ اللَّهُ الْحَقَّ وَالْبَاطِلَ فَأَمَّا الزَّبَدُ
 فَيَذْهَبُ جُفَاءً وَأَمَّا مَا يَنْفَعُ النَّاسَ فَيَمْكُثُ فِي الْأَرْضِ
 كَذَلِكَ يَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَالَ ﴿١٧﴾ لِلَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِرَبِّهِمْ
 الْحُسْنَى وَالَّذِينَ لَمْ يَسْتَجِيبُوا لَهُ لَوْ أَنَّ لَهُمْ مَا فِي الْأَرْضِ
 جَمِيعًا وَمِثْلَهُ مَعَهُ لَافْتَدَوْا بِهِ أُولَئِكَ لَهُمْ سُوءُ الْحِسَابِ
 وَمَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ وَبِئْسَ الْمِهَادُ ﴿١٨﴾ (الرعد)

...De ki: "Her şeyi yaratan Allah'tır ve o birdir, acze düşmez, her şeyden üstündür.

Gökten yağmur yağdırır da vadilerde alabildikleri kadar seller, ırmaklar olur, çağlayıp akar, akarken de üste çıkan köpükleri sürükler götürür. Ziyaret eşyası, yahut faydalanmak için kullanılan araçları yaparken ateşte eritilen şeylerde (demir veya diğer madenlerde) de buna benzer bir köpük, bir posa meydana gelir. İşte Allah gerçekte boş şeyi bu çeşit bir örneklerle anlatır. Köpük, dağılır gider, halka fayda verecek şeyse (su veya demir ve diğer madenler) yerinde kalır. İşte Allah, böyle örnekler getirir.

Rablerinin davetine icabet edenlere güzel bir mükâfat var; fakat icabet etmeyenlere gelince: O çeşit adamlar, yeryüzünde ne varsa hepsine sahip olsalar ve bir misli daha malları olsa da (kötü son-

larından kurtulmak için) hepsini feda etseler gene onlar için kötü bir hesap var, yurtları cehennemdir ve orası ne de kötü yataktır ya.⁵¹

وَلَقَدْ سَبَقَتْ كَلِمَتُنَا لِعِبَادِنَا الْمُرْسَلِينَ ﴿١٧١﴾ إِنَّهُمْ لَهُمُ
الْمَنْصُورُونَ ﴿١٧٢﴾ وَإِنَّ جُنَدَنَا لَهُمُ الْغَالِبُونَ ﴿١٧٣﴾
فَتَوَلَّ عَنْهُمْ حَتَّىٰ حِينٍ ﴿١٧٤﴾ وَأَبْصَرَهُمْ فَسَوْفَ يُبْصِرُونَ
﴿١٧٥﴾ أَفَبِعَذَابِنَا يَسْتَعْجِلُونَ ﴿١٧٦﴾ فَإِذَا نَزَلَ بِسَاحَتِهِمْ
فَسَاءَ صَبَاحُ الْمُنْذَرِينَ ﴿١٧٧﴾ وَتَوَلَّ عَنْهُمْ حَتَّىٰ حِينٍ
﴿١٧٨﴾ وَأَبْصَرَهُمْ فَسَوْفَ يُبْصِرُونَ ﴿١٧٩﴾ سُبْحَانَ رَبِّكَ
رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ ﴿١٨٠﴾ (الصافات)

Ve andolsun ki gönderilen kullarımıza şu hük-
mü takdir etmiştik.

Şüphe yok ki onlar, elbette yardıma mazhar ola-
caklardır.

Ve şüphe yok ki bizim ordumuz, elbette üstündür.

Artık yüz çevir onlardan bir zamana dek.

Hele bir bak, bir gözle onları, onlar da sonuçları
neymiş, yakında görecekler.

Azabımızın çabucak gelmesini mi istiyorlar?

Fakat azabımız, yurtlarına gelip çökünce korku-
tulanlar, ne de kötü bir sabaha kavuşacaklar.

Ve yüz çevir onlardan bir zamana dek.

Ve bir bak, bir gözle, onlar da sonuçları neymiş, yakında görecekler.

Yücedir, münezzehtir -izzet ve kudret sahibidir- Rabbin ve yücelik, üstünlük ıssı Rab, onların vafettiklerinden.⁵²

Nübüvvetin Ürünü (2)

Elçiliklerin ürünü hakkında kısaca şöyle denebilir: Peygamberler ve onlara inananlar, ilâhî davete tam anlamıyla iman ettikleri ve sabır gösterdikleri her aşamada ve her zaman diliminde zafer elde ederek uygun çevreyi oluşturmuş, istenen düzeni kurmuş ve cahilî düzeni yıkmışlardır. Tümüyle peygamberler -görüntü olarak aşamalı yenilgiyle karşılaşanlar da dahil olmak üzere- nübüvvetin genel seyir hattında, insanların düşünce düzeyini ve moralini yükseltmekten ve bir sonraki aşamaya varmak için insanları hazırlamaktan ibaret olan hedef ve amaçlarına ulaşmışlardır.

Kur'ân-ı Kerim, peygamberlerin öyküsü veya bütün peygamberlerle ilgili gerçekler bağlamında yüce İslâm Peygamberini (s.a.a), Müslümanları ve peygamberler yolunda yürümek isteyen herkesi bilgilendirmek ve yüreklendirmek için bu gerçeği farklı ifadelerle açıklamıştır.

إِنَّا لَنَنْصُرُ رُسُلَنَا وَالَّذِينَ آمَنُوا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَيَوْمَ
يَقُومُ الْأَشْهَادُ ﴿٥١﴾ يَوْمَ لَا يَنْفَعُ الظَّالِمِينَ مَعَذِرَتُهُمْ وَلَهُمْ

اللَّعْنَةُ وَلَهُمْ سُوءُ الدَّارِ ﴿٥٢﴾ وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْهُدَى
وَأَوْرَثْنَا بَنِي إِسْرَآئِيلَ الْكِتَابَ ﴿٥٣﴾ هُدًى وَذِكْرًا لِأُولَى
الْأَلْبَابِ ﴿٥٤﴾ فَاصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَاسْتَغْفِرْ لِذَنْبِكَ
وَسَيِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ بِالْعَشِيِّ وَالْإِبْكَارِ ﴿٥٥﴾ (المؤمن)

Şüphe yok ki biz, elbette peygamberlerimize ve inananlara, dünya yaşayışında da yardım ederiz, tanıkların getirileceği günde de.

Bir gündür o gün ki zalimlerin özürleri fayda vermez ve onlaradır lânet ve onlarıdır kötü yer-yurt.

Ve andolsun ki biz, Musa'ya doğru yolu gösteren kitabı verdik ve İsrailoğulları'nı da mirasçı ettik o kitaba ki,

Aklı başında olanları doğru yola sevk eder ve onlara öğüttür.

Artık sabret, şüphe yok ki Allah'ın (yardım ve zafer) vaadi gerçektir ve suçunun bağışlanmasını dile ve akşam ve sabah çağlarında, Rabbine hamd ederek tenzih et O'nu.⁵³

Enbiyâ Suresi, peygamberlerin zaferini ve onların karşıtları olan zalimlerin ve düşmanların ise yenilgisini açıklamaktadır:

وَكَمْ قَصَمْنَا مِنْ قَرْيَةٍ كَانَتْ ظَالِمَةً وَأَنْشَأْنَا بَعْدَهَا قَوْمًا
آخِرِينَ ﴿١١﴾ فَلَمَّا أَحْسَسُوا بِأَسَآ إِذَا هُمْ مِنْهَا يَرْكُضُونَ

﴿١٢﴾ لَا تَرْكُضُوا وَارْجِعُوا إِلَى مَا أُتْرِفْتُمْ فِيهِ وَمَسَاكِنَكُمْ
لَعَلَّكُمْ تُسْأَلُونَ ﴿١٣﴾ (الانبیاء)

Zulmeden nice şehirleri helâk ettik de ondan sonra diğer toplulukları yarattık.

Azabımızı hissettiler mi hemen kaçmaya başlıyorlardı ondan.

Kaçmayın, dönün sahip olduğunuz mallara, nimetlere ve evlere; çünkü sorguya çekileceksiniz.⁵⁴

Yine aynı sure, Hz. İbrahim'in (a.s) öyküsünü şöyle açıklamaktadır:

قُلْنَا يَا نَارُ كُونِي بَرْدًا وَسَلَامًا عَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ ﴿٦٩﴾ وَارَادُوا
بِهِ كَيْدًا فَجَعَلْنَاهُمْ الْآخِزِينَ ﴿٧٠﴾ وَجَعَيْنَاهُ وَلُوطًا إِلَى
الْأَرْضِ الَّتِي بَارَكْنَا فِيهَا لِلْعَالَمِينَ ﴿٧١﴾ وَوَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ
وَيَعْقُوبَ نَافِلَةً وَكُلًّا جَعَلْنَا صَالِحِينَ ﴿٧٢﴾ وَجَعَلْنَاهُمْ أُمَّةً
يَهْدُونَ بِأَمْرِنَا وَأَوْحَيْنَا إِلَيْهِمْ فِعْلَ الْخَيْرَاتِ وَإِقَامَ الصَّلَاةِ
وَإِيتَاءَ الزَّكَاةِ وَكَانُوا لَنَا عَابِدِينَ ﴿٧٣﴾ (الانبیاء)

Ey ateş dedik, soğu İbrahim'e karşı ve bir zarar verme ona.

Onlar, İbrahim'e bir düzen kurmak istedilerse de biz, onları en büyük bir ziyana uğrattık.

Onu da, Lut'u da kurtarıp âlemlere kutlu ettiği-miz yere ulaştırdık.

Ve ona İshak'ı verdik, Yakub'u da istemeden ih-san ettik ve hepsini de temiz ve iyi kişiler kıldık.

Onları öyle rehberler ettik ki emrimizle halkı doğru yola sevk ederler ve onlara hayırlı işleri, na-maz kılmayı, zekât vermeyi vahyettik ve onlar, bize ibadet eden kişilerdi.⁵⁵

55- Enbiyâ, 69-73

Nübüvvet İmanın Getirdiği Sorumluluk

Nübüvvetin felsefesi, anlamı ve ruhu göz önünde bulundurularak bu bağlamda gündeme getirilebilir en pratik nokta, peygamberin çağrı ve davetinin kabulünün, kesin ve kaçınılmaz bir sorumluluğu gerektirdiğidir. Yani peygamberin davetini kabul eden kimse, peygamberin adım attığı ve yürüdüğü yolu izlemeli ve üstlendiği sorumluluğu yerine getirmede peygambere yardım etmelidir.

Gerçekte bu, peygamberin peygamberliğine imanının göstergesidir.

Nübüvvet, yeni bir fikrî alan oluşturur; yeni bir düşünce, yeni bir yol ve yeni bir hedef gösterir. Mümin, bu düşünceyi kabul ederek hedefi izleyen ve hedef yolunda hareket eden kimsedir. Muhalif olmak için de muhalefet etmek gerekmiyor, hedefin yanında yer almamak yeterlidir. Peygamber ile karşıtları arasındaki cephelenmede ortada kalan kimse peygamberin yanında yer almamıştır ve peygamberden değildir. Peygamberle olmayan kimse de peygambere karşıdır. Bu gerçek, onlarca ayet tarafından açık olarak ifade edilmiştir:

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ
 فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ آوَوْا وَنَصَرُوا أُولَئِكَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ
 بَعْضٍ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَلَمْ يُهَاجِرُوا مَا لَكُمْ مِنْ وَلَايَتِهِمْ مِنْ
 شَيْءٍ حَتَّى يُهَاجِرُوا وَإِنْ اسْتَنْصَرُوكُمْ فِي الدِّينِ فَعَلَيْكُمُ
 النَّصْرُ إِلَّا عَلَى قَوْمٍ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ مِيثَاقٌ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ
 بَصِيرٌ ﴿٧٢﴾ وَالَّذِينَ كَفَرُوا بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ إِلَّا تَفْعَلُوهُ
 تَكُنْ فِتْنَةً فِي الْأَرْضِ وَفَسَادٌ كَبِيرٌ ﴿٧٣﴾ وَالَّذِينَ آمَنُوا
 وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ آوَوْا وَنَصَرُوا
 أُولَئِكَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ حَقًّا لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ﴿٧٤﴾
 وَالَّذِينَ آمَنُوا مِنْ بَعْدُ وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا مَعَكُمْ فَأُولَئِكَ
 مِنْكُمْ... ﴿٧٥﴾ (الانفال)

İnanıp yurtlarından göçenler, mallarıyla, can-
 larıyla Allah yolunda savaşanlar, bunları yer-yurt
 sahibi edip barındıranlar ve yardımda bulunanlar-
 sa işte bunlar, mirasta birbirlerinin velileridir. İnan-
 dıkları hâlde yurtlarından göçmeyenlere gelince,
 göçünceye dek onların miraslarında bir hakkınız
 yoktur. Dine ait bir hususta sizden yardım isterlerse,
 aranızda bir ahit bulunan topluluğa karşı olmamak
 şartıyla onlara yardım etmeniz gerektir ve Allah, ne
 yaparsanız hepsini de görür.

Kâfir olanlarsa birbirlerinin dostudur, yardımcıdır. Birbirinize yardım etmezseniz yeryüzünde bir fitne belirir, büyük bir bozgun meydana gelir.

İnananlar ve yurtlarından göçenler, Allah yolunda savaşanlar ve bir de bunları yer-yurt sahibi edenler ve yardımda bulunanlarsa onlardır gerçekten inanmış olanlar. Onların hakkıdır bağışlanmak ve sayısız, tükenmez rızık.

Sonradan inanıp göçen ve sizinle beraber savaşanlar da sizden (ve sizinle)dir...⁵⁶

وَإِذْ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ النَّبِيِّينَ لَمَا آتَيْتُكُمْ مِنْ كِتَابٍ وَحِكْمَةٍ ثُمَّ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مُصَدِّقٌ لِمَا مَعَكُمْ لَتُؤْمِنُنَّ بِهِ وَلَتَنْصُرُنَّهُ قَالَ أَأَقْرَرْتُمْ وَأَخَذْتُمْ عَلَىٰ ذَٰلِكُمْ إِصْرِي قَالُوا أَقْرَرْنَا قَالَ فَاشْهَدُوا وَأَنَا مَعَكُمْ مِنَ الشَّاهِدِينَ ﴿٨١﴾ فَمَنْ تَوَلَّىٰ بَعْدَ ذَٰلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿٨٢﴾ (آل عمران)

An o zamanı ki Allah, peygamberlerden, size kitap ve hikmet verdim, sonra da sizdeki kitabı gerçekleyen bir peygamber göndereceğim, ona mutlaka inanacaksınız, mutlaka yardım edeceksiniz diye söz almıştı ve ikrar ettiniz mi, size yüklediğim bu ağır yükü aldınız, yüklendiniz mi demişti. İkrar ettik demişlerdi de o da öyleyse tanık olun demişti, ben de sizinle beraber tanıklık edenlerdenim.

Bundan sonra kim dönerse o çeşit kişilerdir fasıklar.⁵⁷

56- Enfal, 72-75

57- Âl-i İmran, 81-82

مَثَلُ الَّذِينَ حُمِّلُوا التَّوْرَةَ ثُمَّ لَمْ يَحْمِلُوهَا كَمَثَلِ الْحِمَارِ
يَحْمِلُ أَسْفَارًا بِئْسَ مَثَلُ الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَبُوا بِآيَاتِ اللَّهِ وَاللَّهُ
لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٥﴾ (الجمعة)

Kendilerine Tevrat yüklenenler, sonra da onunla amel etmeyenler, merkebe benzerler ki koca-koca kitaplar taşımada; Allah'ın delillerini yalanlayan topluluğa getirilen örnek, ne de kötü bir örnek ve Allah, zalim topluluğu doğru yola sevketmez.⁵⁸

58- Cum'a, 5

VELAYET

4

Velayet

Peygamber aracılığıyla dile getirilen yeni düşünce, bakış ve yeni hayat mesajı, oluşumlu ve birbiriyle bağlantılı bir topluluğun düşünce, ruh ve ameline gerçekleştiği takdirde ancak vaadedilen yaşamın temelini oluşturmaktadır.

Oturmuş ve girilemez bir "cephe"yi oluşturan bu topluluk, birlik ve aşılmazlığını daha çok güçlendirmeli ve muhalif fikrî ve amelî akımlar karşısında erimemeye, hazmedilmemeye ve yok olmamaya ciddi anlamda gayret emelidir. Bu amaç, -imanlı cephenin zayıflamasına ve renk kaybetmesine neden olacak başkalarına bağımlılıkların her türünden sakınmayı ve hatta gereklilik ve olasılık durumunda onlarla aralarındaki normal ilişkilerini bile kesmelerini zorunlu kılmaktadır.

Bu fikrî ve amelî cepheleşme, Kur'ân literatüründe "velayet" (muvalat, tevelli) adlandırılmıştır.

İslâm toplumunun temel taşı ve İslâm ümmetinin ana direği olan bu birbirine bağlı topluluk güçlü ümmete dönüştüğü ve İslâmca beğenilen bir toplum düzeni kurduğu gün de birlik ve beraberliğini koru-

mak, düşmanların nüfuz ve bozgunculuklarını önlemek için "velayet" ilkesini gözetmek zorundadır.

Kur'ânî velayetin inceliklerinin izi -ki bunların bazılarına gelecek bölümde değineceğiz- Kur'ân'ın birçok ayetinde araştırılmalıdır.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمْ
أَوْلِيَاءَ تَلْقَوْنَ إِلَيْهِم بِالْمَوَدَّةِ وَقَدْ كَفَرُوا بِمَا جَاءَكُمْ مِنَ
الْحَقِّ يُخْرِجُونَ الرَّسُولَ وَإِيَّاكُمْ أَنْ تُؤْمِنُوا بِاللَّهِ رَبِّكُمْ إِنْ
كُنْتُمْ خَرَجْتُمْ جِهَادًا فِي سَبِيلِي وَابْتِغَاءَ مَرْضَاتِي تُسْرِوْنَ
إِلَيْهِم بِالْمَوَدَّةِ وَأَنَا أَعْلَمُ بِمَا أَخْفَيْتُمْ وَمَا أَعْلَنْتُمْ وَمَنْ يَفْعَلْهُ
مِنْكُمْ فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ ﴿١﴾ إِنْ يَشَقُّوَكُمْ يَكُونُوا لَكُمْ
أَعْدَاءُ وَيَبْسُطُوا إِلَيْكُمْ أَيْدِيَهُمْ وَالسِّنَنُتَهُمُ بِالسُّوءِ وَوَدُّوا
لَوْ تَكْفُرُونَ ﴿٢﴾ لَنْ تَنْفَعَكُمْ أَرْحَامُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ يَوْمَ
الْقِيَامَةِ يَفْصِلُ بَيْنَكُمْ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٣﴾ قَدْ كَانَتْ
لَكُمْ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ فِي إِبْرَاهِيمَ وَالَّذِينَ مَعَهُ إِذْ قَالُوا لِقَوْمِهِمْ
إِنَّا بَرَاءُكُمْ وَمِمَّا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ كَفَرْنَا بِكُمْ وَ
بَدَا بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ الْعَدَاوَةُ وَالْبَغْضَاءُ أَبَدًا حَتَّى تُؤْمِنُوا بِاللَّهِ
وَحْدَهُ... ﴿٤﴾ (المتحنة)

Ey inananlar, düşmanlarımı ve düşmanlarınızı dost edinip onları sevmeyin (onları cephe arkadaşınız görmeyin), onlara haber yolluyorsunuz ama on-

lar, size gerçek olarak gelen şeye kâfir olmuşlardır da Peygamber'i ve sizi, Rabbiniz Allah'a inanıyorsunuz diye yurdunuzdan çıkarıyorlar; benim yolumda savaşmak ve razılığımı arayıp elde etmek için yurdunuzdan çıktıysanız, (onları kendi cephenizde görmeyin); siz, onlara sevgiyle sır veriyorsunuz ve bense sizin gizlediğiniz şeyi de daha iyi bilirim, açığa vurduğunuz şeyi de ve sizden kim bu işi yaparsa gerçekten de düz ve doğru yoldan sapmış, yolunu kaybetmiş gitmiştir.

Size üst olurlar da ele geçirirlerse düşman olurlar size ve ellerini ve dillerini, kötülükle uzatırlar size ve onlar isterler ki siz kâfir olasınız.

Kıyamet gününde yakınlarınız da kesin olarak bir fayda veremez size, evlâtlarınız da, aranızı ayırır ve Allah, ne yapıyorsanız hepsini de görür.

Gerçekten de İbrahim'de ve onunla beraber bulunanlarda güzel bir örnek var size; hani kavimlerine demişlerdi ki: Şüphe yok ki biz, sizden ve Allah'tan başka kulluk ettiklerinizden tamamıyla uzağız, inkâr ettik sizi ve aramızla aranızda, bir Allah'a siz de inanıncaya dek ebedî bir düşmanlık ve nefret belirmiştir...⁵⁹

İslâm Ümmetinin Bağları

Gerçekte İslâm'ın ideal düzeninin kurucusu olan tek ve birbirine bağlı cephe, büyük "ümme" birliğini teşkil ettikten sonra müminler ve dine inananlar düzeyine yayılır ve "velayet" ilkesi, İslâm ümmetinin dahilî ve haricî tutumlarında ortaya çıkar.

İçerde halkın her bir ferdi ve kanadı, olanca dikkat ve ihtiyatla güçlerini bir yol ve bir hedef yönünde toplamakla ve de güçlerinin bir kısmının heder olmasına neden olan ayrılıklardan ciddi anlamda sakınmakla sorumludurlar.

Dışarda ise, İslâm dünyasını alçaltacak ve bağımsızlıktan mahrum etme tehlikesine düşürecek her tür ilişkiden, anlaşma ve yakınlaşmadan katiben kaçınmalıdır.

Açıktır ki "velayet" ilkesinin bu iki yönünü (içerde birlik, bağlılık, dayanışma ve de dışarda bağımsızlık) korumak ve kollamak, merkezde ve egemen bir gücün varlığını kaçınılmaz kılar. Gerçekte bu, İslâm'ın olumlu ve yapıcı bütün unsurlarının bütünüdür (imam, İslâmî yönetici). Ayrıca köklü ve güçlü bir bağın, ümmetin bütün bireylerini, toplumun genel

t.me/caferilikcom

<https://t.me/caferilikcom>

www.caferilik.com

canlılığının ve faaliyetinin ana eksenini olan imamın şahsına bağlamasını ve ona bağımlı kılmasını gerektirir... İşte bu noktada velayetin bir diğer boyutu ortaya çıkar ve bu da, "İslâm âleminin imam ve önderinin velayeti"dir.

Kur'an'ın bu incelikler ve dakik gerçekler hakkındaki açık ifadeleri aşağıdaki ayetlerde görülebilir:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الْيَهُودَ وَالنَّصَارَىٰ أَوْلِيَاءَ
بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ مِنْكُمْ فَإِنَّهُ مِنْهُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا
يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٥١﴾ فَتَرَى الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ
يُسَارِعُونَ فِيهِمْ يَقُولُونَ نَخْشَىٰ أَنْ تُصِيبَنَا دَآئِرَةٌ فَعَسَىٰ اللَّهُ
أَنْ يَأْتِيَ بِالْفَتْحِ أَوْ أَمْرٍ مِنْ عِنْدِهِ فَيُضْبِحُوا عَلَىٰ مَا أَسْرَوْا فِي
أَنْفُسِهِمْ نَادِمِينَ ﴿٥٢﴾ وَيَقُولُ الَّذِينَ آمَنُوا أَهَؤُلَاءِ الَّذِينَ
أَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ إِنَّهُمْ لَمَعَكُمْ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ
فَاصْبِحُوا خَاسِرِينَ ﴿٥٣﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا مَنْ يَرْتَدَّ
مِنْكُمْ عَنْ دِينِهِ فَسَوْفَ يَأْتِيَ اللَّهُ بِقَوْمٍ يُحِبُّهُمْ وَيُحِبُّونَهُ
أَذَلَّةٍ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ أَعِزَّةٍ عَلَى الْكَافِرِينَ يُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ
اللَّهِ وَلَا يَخَافُونَ لَوْمَةَ لَائِمٍ ذَلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ
يَشَاءُ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٥٤﴾ إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ
وَالَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ

رَاكِعُونَ ﴿٥٥﴾ وَمَنْ يَتَوَلَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا فَإِنَّ
حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْغَالِبُونَ ﴿٥٦﴾ (المائدة)

Ey inananlar, Yahudilerle Nasranîleri veli edinmeyin. Onlar, birbirlerinin velileridir ve sizden kim onları veli edinirse şüphe yok ki o da, onlardandır. Şüphe yok ki Allah, zalim olan kavmi doğru yola sevk etmez.

Yüreklerinde bir hastalık olanları ve bir felâkete uğramamızdan korkuyoruz, diyerek (bahane getirerek) onların içine katılan, onlara koşanları görürsün. Fakat belki de Allah bir fetih verir, yahut kendi katından bir iş çıkarır meydana da (gönlü hasta olan) onlar, içlerinde gizledikleri şeyden dolayı nâdim oluverirler.

İnananlar da derler ki, sizinle beraber olduklarına dair bütün kuvvetleriyle yemin edenler bunlar mı? İşte yaptıkları boşa çıktı, ziyankâr oluverdiler.

Ey inananlar, içinizden kim çıkar da dininden dönerse Allah onlara bedel öyle bir kavim getirecektir yakında ki O onları sevecek, onlar da, O'nu sevecek, inananlara karşı alçak gönüllü, kâfirlere karşı yüce olacak o kavim. Allah yolunda savaşıacaklar ve hiçbir kınayanın kınamasından korkmayacaklar. Bu, Allah'ın lütfü ve inayettir ki dilediğine verir ve Allah'ın lütfü boldur, O her şeyi bilir.

Sizin veliniz (ve sosyal bağların merkezi), ancak Allah'tır ve O'nun Resulü'dür ve namaz kılan ve rükû ederken zekât verenler inananlardır.

Ve kim, Allah'ı, Peygamberini ve söz konusu inananları veli edinirse bilsin ki hiç şüphesiz Allah'ın hizbidir üst olacaklar.⁶⁰

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تُقَاتِهِ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا
وَأَنْتُمْ مُسْلِمُونَ ﴿١٠٢﴾ وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا
تَفَرَّقُوا... ﴿١٠٣﴾ (آل عمران)

Ey inananlar, Allah'tan nasıl sakınmak lazımsa öyle sakının ve ancak Müslüman olarak can verin.

Hep birden Allah'ın ipine sımsıkı sarılın, bölük bölük olmayın.⁶¹

60- Mâide, 51-56

61- Âl-i İmran, 102-103

24

Velayet Cenneti

Bir toplumun "velayet" ilkesine sahip olması, ancak o toplumda "veli"nin belirli olup amelen hayat canlılıklarının ve etkinliklerinin tümünün başında ve esin kaynağı olmasına bağlıdır. Bireyin de "velayet" ilkesine sahip olması, ancak -"Allah'ın velayeti"nin mazharı olan- "veli"yi doğru olarak tanımasına, kendisini ona daha çok bağlama ve bağımlı kılma yönünde gayret göstermesine bağlıdır. "Veli", yeryüzünde Allah'ın halifesi ve ilâhî adaletin egemenlik ve gücünün mazharı olduğundan dolayı, bir yandan insanların yücelmesi ve yetkinlik kazanması için onların yaratılışına işlenen bütün imkân ve yetenekleri insanlar lehine kullanırken, öte yandan da bu müsait zeminlerden az bir miktarının bile insanlık aleyhine kullanılmasına veya ortadan kaldırılmasına -ki bunun kendisi de büyük bir kayıptır- engel olur. "Veli", insan fidanının yeşerebilmesi ve gelişebilmesi için elverişli toprak, faydalı su, müsait hava kadar gerekli olan adalet ve emniyeti insanın yaşam çevresine hakim kılar ve zulmün -şirk, başkalarına haksızlık, öze zulüm- her türünün ortaya çıkmasını önler. Herkesi Allah'a kulluğa yönlendirir; Allah'ı anmayı (namaz), servetin adil dağılımını (zekât), iyiliklerin yaygın-

laşmasını (marufu emretme), kötülüklerin ve eğri-liklerin kökünün kazınmasını (münkerden nehyetme) programının öncelikleri olarak belirler. Kısacası "veli", insanlığı ve insan gerçeğini yaratılış amaç ve hedefine yakınlaştırır.

Aşağıdaki ayetlerde düşünmek, velayet cennetinin uçsuz bucaksız ufkunu önümüze serecek ve "Din buyruklarının hiçbirisi velayet kadar önemli değildir." sözünün sırrını ortaya çıkaracaktır:

لُعِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ عَلَى لِسَانِ دَاوُدَ
وَعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ ذَلِكَ بِمَا عَصَوْا وَكَانُوا يَعْتَدُونَ ﴿٧٨﴾
كَانُوا لَا يَتَنَاهَوْنَ عَنْ مُنْكَرٍ فَعَلُوهُ لَبِئْسَ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ
﴿٧٩﴾ تَرَى كَثِيرًا مِنْهُمْ يَتَوَلَّوْنَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَبِئْسَ مَا
قَدَّمَتْ لَهُمْ أَنْفُسُهُمْ أَنْ سَخِطَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَفِي الْعَذَابِ
هُم خَالِدُونَ ﴿٨٠﴾ وَلَوْ كَانُوا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالنَّبِيِّ
وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْهِ مَا اتَّخَذُوهُمْ أَوْلِيَاءَ وَلَكِنَّ كَثِيرًا مِنْهُمْ
فَاسِقُونَ ﴿٨١﴾ (المائدة)

İsrailoğulları'ndan kâfir olanlara Davud'un diliyle de lânet edilmişti, Meryemoğlu İsa'nın diliyle de. Bu da isyan ettiklerinden ve aşırı gittiklerindendi.

İşledikleri kötülükten, birbirlerini menetmezlerdi. Gerçekten de yaptıkları iş, ne de kötüydü.

Onların çoğunu görürsün ki kâfirlere dostluk ederler. Ne de kötüdür nefislerinin, onlara hazırla-

yıp sunduğu şey; Allah'ın gazabına uğrayacaklardır ve azap içinde ebedî olarak kalacaklardır.

Allah'a, Peygambere ve ona indirilene inansalardı onları dost edinmezlerdi. Fakat onlardan çoğu, buyruktan çıkmış kötü kişilerdir.⁶²

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَكُمْ هُزُؤًا
وَلَعِبًا مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَالْكَفَّارَ أَوْلِيَاءَ
وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٥٧﴾ وَإِذَا نَادَيْتُمْ إِلَى الصَّلَاةِ
اتَّخَذُوهَا هُزُؤًا وَلَعِبًا ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْقِلُونَ ﴿٥٨﴾ قُلْ
يَا أَهْلَ الْكِتَابِ هَلْ تَتَّقُمُونَ مِنَّا إِلَّا أَنْ آمَنَّا بِاللَّهِ وَمَا أُنْزِلَ
إِلَيْنَا وَمَا أُنْزِلَ مِنْ قَبْلُ وَأَنَّ أَكْثَرَكُمْ فَاسِقُونَ ﴿٥٩﴾ قُلْ
هَلْ أُنَبِّئُكُمْ بِشَرٍّ مِنْ ذَلِكَ مَثُوبَةً عِنْدَ اللَّهِ مَنْ لَعَنَهُ اللَّهُ
وَعَظَبَ عَلَيْهِ وَجَعَلَ مِنْهُمْ الْفِرْدَ وَالْخَنَازِيرَ وَعَبَدَ الطَّاغُوتَ
أُولَئِكَ شَرٌّ مَكَانًا وَأَضَلُّ عَنْ سَوَاءِ السَّبِيلِ ﴿٦٠﴾ (المائدة)

Ey inananlar, sizden önce, kendilerine kitap verilenerle kâfirlerden, dininizi alay konusu yapan, onu oyuncak sayan kişileri dost edinmeyin, çekinin Allah'tan inanmışsanız.

Birbirinizi namaza çağırdığınız zaman, bununla alay ederler, bir oyun sayarlar bunu. Bu da şüphe yok ki akılları olmayan, akıl edemeyen bir kavim olduklarındandır.

De ki: "Ey kitap ehli, bizden hoşlanmayışınızın sebebi, ancak Allah'a ve bize indirilene ve bizden önce indirilenlere inanmamızdan başka bir şey mi ki? Ve sizin çoğunuz, (bunların tümü veya bir bölümü hakkında) buyruktan çıkmış kişilersiniz."

De ki: "Bundan daha fena olanları, Allah'ın cezasına uğramış bulunanları haber vereyim mi size? Allah'ın lânet ettiği, gazabına uğrattığı, içlerinden bir kısmını maymun ve domuz şekline soktuğu kişiler ve Şeytan'a tapanlar. İşte bunlardır yeri daha kötü olanlar, doğru yoldan daha fazla sapmış bulunanlar."⁶³

Velayet Ekseninde (1)

-Kur'ân tarafından kazandırılan kapsam ve bütünlüğü- ile velayet ilkesi ekseninde dönen birçok konular vardır ve bunların her biri, İslâmî yönelişleri tanıma alanında bir ilke sayılabilir niteliktedir. Bunların bazıları, aşağıdaki ayetler üzerinde düşünmekle elde edilebilir:

1- İslâm toplumunun "veli"si -fıkrî ve amelî faaliyet ve etkinliklerin tümüne önderlik eden ve yöneten güç- Allah'tır ve Allah'ın -isim veya özellik belirleyerek- velayetle görevlendirdiği kimsedir.

إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ
الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ رَاكِعُونَ ﴿٥٥﴾ (المائدة)

Sizin veliniz, ancak Allah'tır ve O'nun Resulü'dür ve namaz kılan ve rükû ederken zekât verenler inananlardır.⁶⁴

إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تُؤَدُّوا الْأَمَانَاتِ إِلَىٰ أَهْلِهَا وَإِذَا
حَكَمْتُمْ بَيْنَ النَّاسِ أَنْ تَحْكُمُوا بِالْعَدْلِ إِنَّ اللَّهَ نِعِمَّا يَعِظُكُمْ

بِهِ إِنَّ اللَّهَ كَانَ سَمِيعًا بَصِيرًا ﴿٥٨﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا
 أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِيَ الْأَمْرِ مِنْكُمْ فَإِنْ تَنَازَعْتُمْ
 فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ إِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ
 وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ذَلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا ﴿٥٩﴾ (النساء)

Şüphe yok ki Allah, emanetleri ehline vermenizi ve insanlar arasında hükmettiğiniz zaman adaletle hükmetmenizi emrediyor. Gerçekten de Allah, size ne de güzel öğüt vermede. Şüphe yok ki Allah, her şeyi duyar, görür.

Ey inananlar, Allah'a itaat edin, peygambere ve içinizden (Allah tarafından olan ve O'nun belirlediği) emir sahiplerine itaat edin. Allah'a ve ahiret gününe inanıyorsanız bir şeyde ihtilâfa düştünüz mü o hususta Allah'a ve Peygamber'e müracaat edin; bu hareket, hem hayırlıdır, hem de sonu pek güzeldir.⁶⁵

مَنْ يُطِيعِ الرَّسُولَ فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ وَمَنْ تَوَلَّى فَمَا أَرْسَلْنَاكَ
 عَلَيْهِمْ حَفِظًا ﴿٨٠﴾ (النساء)

Peygamber'e itaat eden, gerçekten de Allah'a itaat etmiştir, (Peygamber'e itaatten) yüz çevirene gelince; zâten biz seni onları korumak için göndermedik ki.⁶⁶

لَمْ تَرِ إِلَى الَّذِينَ يَزْعُمُونَ أَنَّهُمْ آمَنُوا بِمَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ

65- Nisâ, 58-59

66- Nisâ, 80

وَمَا أُنْزِلَ مِنْ قَبْلِكَ يُرِيدُونَ أَنْ يَتَحَاكَمُوا إِلَى الطَّاغُوتِ
وَقَدْ أُمِرُوا أَنْ يَكْفُرُوا بِهِ وَيُرِيدُ الشَّيْطَانُ أَنْ يُضِلَّهُمْ ضَلَالًا
بَعِيدًا ﴿٦٠﴾ (النساء)

Görmez misin sana indirilene de, senden önce indirilenlere de inandıklarını sananlar, tağut tarafından yargılanmalarını dilerler, halbuki onu inkâr etmeleri emredilmişti onlara ve Şeytan, onları tamamıyla sapıtmak, doğru yoldan pek uzak bırakmak ister.⁶⁷

2- Allah'ın velayeti ve bu velayetin müminler tarafından kabul edilmesi, İslâm dünya görüşünde öngörülen fikrî bir felsefe ve temelden kaynaklanır. Buna göre bu, doğal bir olaydır.

وَلَهُ مَا سَكَنَ فِي اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿١٣﴾
قُلْ أَغَيَّرَ اللَّهُ إِلَهًا آتَخَذُ وَلِيًّا فَاطِرِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ
يُطْعِمُ وَلَا يُطْعَمُ قُلْ إِنِّي أُمِرْتُ أَنْ أَكُونَ أَوَّلَ مَنْ أَسْلَمَ وَلَا
تَكُونَنَّ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿١٤﴾ (الانعام)

Geceleyin ve gündüzün yaşayıp barınan ne varsa hepsi, O'nundur ve O'dur duyan, bilen.

De ki: "Gökleri ve yeryüzünü yoktan var eden Allah'tan başkasını mı dost edineyim ve O, yediriip doyurur, yiyip doymaya ihtiyacı yoktur." De ki: "Bana, Müslüman olanların ilki olmam ve müşriklerden olmamam emredildi."⁶⁸

67- Nisâ, 60

68- En'am, 13-14

Velayet Ekseninde (2)

3- Allah'ın ve halifelerinin velayeti dışındaki her velayet şeytanın ve tağutun velayetidir. Şeytanın velayetini kabullenmek, insanın yaratılışına işlenmiş bütün yapıcı ve yaratıcı güçlerin şeytan egemenliğine geçmesi ve şeytanın, onları kendi heva ve hevesleri mecrasında harekete geçirmesi demektir. Tağut, kendi çıkarlarından başka hiçbir şeye değer vermediğinden, şahsî çıkarları gözüyle toplumun çıkarlarına baktığından ve de esasen insanî gereksinimlere ve insanın doğadaki imkânlarına vakıf olmadığından dolayı insanî topluma önderlik etmesi, birçok zarar ve ziyanlara ve hatta insanın değerli nice enerjilerinin zayi olmasına neden olacaktır. Toplumda ve dünyada tağut velayetinden doğan bilgisizlikler ve ilgisizlikler sonucunda insanlar, marifet ve insaniyet nurundan ve Allah dininin hayat bahşeden nurundan yoksun kalmışlardır; bilgisizlik, heva ve heves, şehvet, gurur ve azgınlık karanlıklarında tutsak olmuşlardır.

فَإِذَا قَرَأْتَ الْقُرْآنَ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ

﴿٩٨﴾ (التَّحْل)

Kur'ân okuyacağın vakit Allah'a sığın taşlanmış Şeytan'dan.⁶⁹

أَنَّمَا سُلْطَانُهُ عَلَى الَّذِينَ يَتَوَلَّوْنَهُ وَالَّذِينَ هُمْ بِهِ مُشْرِكُونَ ﴿١٠٠﴾ (النحل)

O'nun kudreti, ancak ona dost olup itaat edenlere yeter ve onlar da Tanrıya şirk koşanlardır (Allah'ın velayetinin bir bölümünü ona verenlerdir).⁷⁰

وَمَنْ يُشَاقِقِ الرَّسُولَ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُ الْهُدَىٰ وَيَتَّبِعْ غَيْرَ سَبِيلِ الْمُؤْمِنِينَ نُوَلِّهِ مَا تَوَلَّىٰ وَنُصْلِهِ جَهَنَّمَ ۖ وَسَاءَتْ مَصِيرًا ﴿١١٥﴾ إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ ۚ وَمَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا بَعِيدًا ﴿١١٦﴾ إِنْ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ إِلَّا إِنَاثًا وَإِنْ يَدْعُونَ إِلَّا شَيْطَانًا مَرِيدًا ﴿١١٧﴾ لَعَنَهُ اللَّهُ وَقَالَ لَا تَخِذْ مِنْ عِبَادِكَ نَصِيبًا مَفْرُوضًا ﴿١١٨﴾ وَلَا ضَلَّتْهُمْ وَلَا مَنِيتْهُمْ وَلَا مَرَنْتَهُمْ فَلْيَبْتِكُنْ أَذَانَ الْأَنْعَامِ وَلَا مَرَنْتَهُمْ فَلْيَغْيِرَنَّ خَلْقَ اللَّهِ ۚ وَمَنْ يَتَّخِذِ الشَّيْطَانَ وَلِيًّا مِنْ دُونِ اللَّهِ فَقَدْ خَسِرَ خُسْرَانًا مُبِينًا ﴿١١٩﴾ يَعِدُهُمْ وَيُمَنِّيهِمْ وَمَا يَعِدُهُمُ الشَّيْطَانُ إِلَّا غُرُورًا ﴿١٢٠﴾ (النساء)

69- Nahl, 98

70- Nahl, 100

Kendisince doğru yol apaçık belli olduktan sonra Peygamber'e aykırı hareket eden ve inananların yolundan başka bir yola giden kişiyi döndüğü yolda bırakırız ve cehenneme atarız; orası, ne de kötü yerdir.

Şüphe yok ki Allah, (velayet ve sultasında) kendisine eş tanıyanı bağışlamaz, bundan başka dileği kişinin bütün suçlarını örter, bağışlar ve kim Allah'a eş tanırsa öylesine sapıtmıştır ki tuttuğu yol, doğru yoldan pek uzaktır.

Onlar, Allah'ı bırakırlar da dişi saydıkları putlara taparlar, böylece de ancak inatçı Şeytan'a tapmış olurlar (onun velayetini kabullenirler).

Allah'sa ona lânet etmişti, o da demişti ki: "Andolsun ki kullarımdan bir kısmını, ayartacağım da."

"Onları doğru yoldan sapıtacağım, olmaz isteklere sürükleyeceğim, putlara hayvanlar adatacağım da onların kulaklarını yarmalarını (bu, ilâhî olmayan cahilî zan ve yasaların bir örneğidir), Allah'ın yarattığını bozmalarını (insanları öz yaratılış mecerasından çıkarmalarını) emredeceğim." Allah'ı bırakıp Şeytan'ı dost edinen, apaçık bir zarara düşmüş, ziyana uğramıştır.

Şeytan, onlara vaatlerde bulunur, onları olmayacak isteklere sürükler, kuruntular verir; fakat Şeytan'ın vaatleri, ancak aldatıştan ibarettir.⁷¹

اللَّهُ وَلِيُّ الَّذِينَ آمَنُوا يُخْرِجُهُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا أَوْلِيَاؤُهُمُ الطَّاغُوتُ يُخْرِجُونَهُم

مِنَ النُّورِ إِلَى الظُّلُمَاتِ أُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا
خَالِدُونَ ﴿٢٥٧﴾ (البقرة)

Allah, velisidir inananların. Onları karanlıklardan ışığa çıkarır. İnanmayanlarınsa velileri Şeytan'dır, onları ışıktan karanlıklara götürür. Onlardır ateş ehli, onlardır orada ebedî kalanlar.⁷²

Velayet Ekseninde (3)

-Hicret-

4- Cahilî ve tağutî düzende tağut ve şeytanın velayeti, imanlı insanı binlerce bağ ve bağlantı ile tağutun gücüne bağlar; cahilî düzenin görünmeyen ağı her yandan onu kuşatır; özgürlüğünü alır; bu düzeni bekleyen sonuca doğru onu da sürükler; Allah yolunda, İslâm dini uğrunda ve İslâmî çizgide gücünü kullanmasına bu düzen engel olur.

Şüphe götürmeyen bu gerçek, "hicret" konusunu gündeme getirir. Hicret, cahilî düzenin kayıt ve bentlerinden kaçış ve İslâmî özgürlük çevresine giriştir. Orada bütün etken ve gayeler insanı Allah'ın razı olduğu hedefe yakınlaştırır; orada toplumun doğal seyri fikrî, ruhî ve maddî yücelik ve tekamül yönündedir; orada iyilik yolları açık ve kötülük kapıları kapalıdır... Yani orası İslâm toplumdur.

"Velayet" ilkesi uyarınca hicret, mümin için acil ve zaruri bir sorumluluktur. Bu, cahilî toplumdan çıkıp İslâmî topluma göçme ve Allah'ın velayet alanına adım atma sorumluluğudur.

Kur'an'daki "hicret" ayetleri üzerinde dikkatle durulduğunda ve düşünüldüğünde, bu alandaki farklı konular da ortaya çıkacaktır. Aşağıdaki esin kaynağı ayetlere dikkat ediniz:

وَدُّوا لَوْ تَكْفُرُونَ كَمَا كَفَرُوا فَتَكُونُونَ سَوَاءً فَلَا تَتَّخِذُوا مِنْهُمْ أَوْلِيَاءَ حَتَّى يُهَاجِرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَخُذُوهُمْ وَأَقْتُلُوهُمْ حَيْثُ وَجَدْتُمُوهُمْ وَلَا تَتَّخِذُوا مِنْهُمْ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ﴿٨٩﴾ (النساء)

Onlar, sizin de kendileri gibi kâfir olmanızı ve böylece de hepinizin bir olmanızı (küfür cephesinde bulunmanızı) isterler, onun için Allah yolunda yurtlarından göçmedikçe (tağut ve şirke yardımıdan ve onlarla işbirliğinden çıkmadıkça) onların hiçbirini dost edinmeyin. Bunu kabul etmez de yüz çevirirlerse (düşmanlıklarında ve küfürlerinde kalırlarsa) tutun onları ve öldürün onları bulduğunuz yerde ve onlardan ne dost edinin, ne yardımcı.⁷³

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ أَوْوَا وَنَصَرُوا أُولَئِكَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَلَمْ يُهَاجِرُوا مَا لَكُمْ مِنْ وَلَايَتِهِمْ مِنْ شَيْءٍ حَتَّى يُهَاجِرُوا وَإِنْ اسْتَنْصَرُوكُمْ فِي الدِّينِ فَعَلَيْكُمُ النَّصْرُ إِلَّا عَلَى قَوْمٍ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ مِيثَاقٌ وَاللَّهُ بِمَا

تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٧٢﴾ وَالَّذِينَ كَفَرُوا بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ
 إِلَّا تَفْعَلُوهُ تَكُنْ فِتْنَةٌ فِي الْأَرْضِ وَفَسَادٌ كَبِيرٌ ﴿٧٣﴾
 وَالَّذِينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ
 أَوْوَا وَنَصَرُوا أُولَئِكَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ حَقًّا لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ
 كَرِيمٌ ﴿٧٤﴾ (الأنفال)

İnanıp yurtlarından göçenler, mallarıyla, canla-
 rıyla Allah yolunda savaşıyorlar, bunları yer-yurt sa-
 hibi edip barındıranlar ve yardımında bulunanlarsa
 işte bunlar, birbirlerinin velileridir (dostluk ve da-
 yanişma bağına sahiptirler). İmandıkları hâlde yurt-
 larından göçmeyenlere gelince, göçünceye dek on-
 larla velayetiniz yoktur. Dine ait bir hususta sizden
 yardım isterlerse, aranızda bir ahit bulunan toplu-
 luğa karşı olmamak şartıyla onlara yardım etmeniz
 gerektir ve Allah, ne yaparsanız hepsini de görür.

Kâfir olanlarsa birbirlerinin dostudur, yardımcı-
 sıdır. Birbirinize yardım etmezseniz (sizin gibi hic-
 ret ve iman edenlerle velayet bağı kurmaz ve baş-
 kalarına katılırsanız) yeryüzünde bir fitne belirir,
 büyük bir bozgun meydana gelir.

İnananlar ve yurtlarından göçenler, Allah yo-
 lunda savaşıyorlar ve bir de bunları yer-yurt sahibi
 edenler ve yardımında bulunanlarsa onlardır gerçek-
 ten inanmış olanlar. Onların hakkıdır bağışlanmak
 ve sayısız, tükenmez rızık.⁷⁴

إِنَّ الَّذِينَ تَوَفَّاهُمُ الْمَلَائِكَةُ ظَالِمِي أَنْفُسِهِمْ قَالُوا فِيمَ كُنْتُمْ قَالُوا كُنَّا مُسْتَضْعَفِينَ فِي الْأَرْضِ قَالُوا أَلَمْ تَكُنْ أَرْضَ اللَّهِ وَاسِعَةً فَتُهَاجِرُوا فِيهَا فَأُولَئِكَ مَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ وَسَاءَتْ مَصِيرًا ﴿٩٧﴾ إِلَّا الْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ وَالْوِلْدَانِ لَا يَسْتَطِيعُونَ حِيلَةً وَلَا يَهْتَدُونَ سَبِيلًا ﴿٩٨﴾ فَأُولَئِكَ عَسَى اللَّهُ أَنْ يَعْفُو عَنْهُمْ وَكَانَ اللَّهُ عَفْوًا غَفُورًا ﴿٩٩﴾ وَمَنْ يُهَاجِرْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ يَجِدْ فِي الْأَرْضِ مُرَاعِمًا كَثِيرًا وَسَعَةً وَمَنْ يَخْرُجْ مِنْ بَيْتِهِ مُهَاجِرًا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ ثُمَّ يُدْرِكُهُ الْمَوْتُ فَقَدْ وَقَعَ أَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿١٠٠﴾ (النساء)

Melekler, nefislerine zulmedenlerin (ölüm vaktleri geldiğinde) canlarını alırken ne hâldeydiniz derler. Onlar da, yeryüzünde derler, âciz kişilerdik biz. Melekler, Allah'ın yeri geniş değil miydi derler, siz de hicret edeydiniz. İşte onlardır (zillete boyun eğen, ancak hareket ve hicret etmeye yanaşmayanlardır) yurtları cehennem olanlar ve orası, ne de kötü bir yurttur.

Ancak yurtlarından göçmek için bir düzen, bir yol bulamayan gerçekten de âciz erkeklerle kadınlar ve çocuklar bu hükümden dışarı.

Onlardır Allah'ın bağışlayacağı umulanlar ve Allah bağışlayıcıdır, suçları örtücüdür.

Allah yolunda yurdundan göçen, yeryüzünde barınacak birçok yerler bulur, ferahlığa erer ve kim, Allah ve Peygamber'i uğrunda evinden çıkıp hicret eder de sonra ona ölüm gelip çatarsa onun eciri Allah'a aittir ve Allah suçları örter rahimdir.⁷⁵

